

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 9/344 | GODINA XXXIII | CIJENA 10 KN

RUJAN 2014.

ČABRUNIĆI

Kapelica bl. Miroslava Bulešića

Poštovani čitatelji,

dok listate najnoviji broj Ladonje, već smo stigli pred kraj mjeseca rujna. To znači da je ljeto iza nas i da su već započele jesenske obveze koje slijede nakon ljeta. Mislim prvenstveno na početak školske i vjeroučne godine. Vjerujem da smo zakoračili u novu školsku godinu s novom nadom i odlučnošću. Nastavnici, učitelji i vjeroučitelji sa željom i spremnošću da i u predstojećoj godini pokušaju na najbolji način prenijeti znanje i iskustvo onima koji su im povjereni, da ih vlastitim zalaganjem i primjerom pokušaju zainteresirati za prave vrijednosti kako bi ih osposobili za budući život. Vjerljivo ste i vi, poštovani roditelji, svjesni da nakon što ste uspjeli, ne baš lako, nabaviti knjige i sve ostalo za novu školsku godinu, niste još sve učinili za svoju djecu. I dalje će biti potrebno vaše strpljenje i razumijevanje, i dalje će vaš dom biti prva škola u kojoj vaša djeca uče. Tu im je, više nego igdje drugdje, potreban primjer pravoga života.

Vjerljivo smo svjesni da danas upisati vjeroučnik u školi, kako u osnovnoj, tako i

u srednjoj, znači svjedočenje vjere, i roditelja i djece. To znači življenje vjere u ovom svijetu i među ljudima s kojima živimo. Time svjedočimo da nismo kršćani samo formalno, već da sa svojom vjerom živimo, sazrijevamo i rastemo sav svoj život. Stoga nas ne bi trebao čuditi poziv Crkve da su svi, koji žele živjeti vjeru, pozvani uključiti se i na župnu katehezu jer te je jedini ispravan put da bi ono što se uči u školi, imalo pravi smisao i pravu svrhu. Stoga su i sve naše župne zajednice pozvane početkom nove školske godine odgovoriti na neka važna pitanja. Što učiniti da djeca i mladi nađu dostoјno mjesto u našim župnim zajednicama? Možemo li još što učiniti da djeca i mladi radosno dolaze u našu sredinu? Potrebno je razmisliti o sadržajima i aktivnostima kojima ćemo im uputiti poruku da su dobrodošli u svim trenutcima života naših župnih zajednica i da svojom prisutnošću i aktivnošću doprinose bogatstvu naše Crkve. U svemu tome važnu ulogu imaju i naši vjeroučitelji. Oni su pozvani biti veza školskog vjeroučnika i župne kateheze odnosno župne zajednice. Nadam se da su svjesni da je njihovo zvanje poziv, a ne samo posao koji treba obaviti. Oni su ti koji će svojim primjerom dopri-

VILIM GRBAC

nijeti boljem razumijevanju vjeroučnika u školi i župne kateheze. Neka im Bog udjeli strpljivosti, ljubavi i poštovanja prema svakom djetetu, roditeljima i svojim kolegama da bi na pravi način mogli ispuniti svoju zadaću koju im Crkva povjerava.

Ovi su dani i vrijeme kada se kao mjesna crkva spominjemo prve obljetnice beatifikacije bl. Miroslava Bulešića. S ponosom i zahvalnošću prisjećamo se velebnoga događaja iz pulske Arene, beatifikacije 28. rujna 2013. Mnoštvo vjernika naše Porečke i Pulsko biskupije izrazilo je svoju zahvalnost i na zahvalnom hodočašću na Trsat 6. rujna ove godine. Mi ćemo i nadalje bl. Miroslavu posvećivati dužnu i značajnu pozornost u svakom broju Ladonje. I to stoga što vjerujemo da nam njegov primjer i njegovo svjedočanstvo mogu pomoći u svemu što se od nas kao kršćana u ovo vrijeme očekuje. Neka nas u tim nastojanjima prati Bog svojim blagoslovom.

Papa Franjo sudionicima skupa o evangelizaciji

VATIKAN Drugoga dana međunarodnog skupa o apostolskoj pobudnici pape Franje „Evangelii Gaudium - Radost Evandžela“ koji se u organizaciji Papinskog vijeća za promicanje nove evangelizacije od 18. do 20. rujna održava u dvorani Pavla VI. u Vatikanu sudionicima se obratio papa Franjo. Pozdravljajući Papu u ime dvije tisuće sudionika iz šezdesetak zemalja sa svih kontinenata, predsjednik Papinskog vijeća za promicanje nove evangelizacije nadbiskup Rino Fisichella naglasio je, kako je ovo okupljanje djelatnika u pastoralu od kojih je gotovo polovica laika promišlja apostolsku pobudnicu pape Franje iz raznih vidova kao pastoralni projekt. Ohrabrujući pastoralne djelatnike u njihovu radu, posebno ih je Papa usmjerio prema onima koji se nalaze na „egzistencijalnim periferijama naših dana“, jer oni su poput „ovaca bez pastira“. Stoga, je zadatak Crkve pronaći put kako doprijeti do njih, te mudro i velikodušno odgovoriti na njihova očekivanja. Dakako, ne možemo obuhvatiti cijelu suvremenu stvarnost, no trebamo prepoznati znakove vremena koje nam Gospodin nudi prepoznajući njegovu prisutnost u svijetu.

Unatoč mnogim negativnostima koje su uvijek glasne, moguće je prepoznati znakove koji potiču nadu i ohrabruju, rekao je Papa, jer ovo je „pogodno vrijeme“, u kojem smo pozvani raditi na širenju Kraljevstva Božjega. Papa je istaknuo kako evangelizacija mora biti usmjerena na ljude i njihov susret s Bogom, a da bi se to postiglo važan je preduvjet: molitva i kontemplacija. Pastoral koji nije poduprijet molitvom i kontemplacijom nikad neće doprijeti do ljudskih srdaca. Zaustaviti će se na površini, i neće dozvoliti da sjeme Riječi Božje pusti korijen, počne nicati, rasti, te dati plodove, rekao je Papa, te uputio na dvije važne riječi: strpljivost i upornost. Mi nemamo „čarobni štapić“ za sve, ali imamo povjerenje u Gospodina koji nas prati i nikad nas ne napušta. A na nama je sijati i predano svjedočiti, rekao je Papa. Riječ bez svjedočenja su isprazne, zar ne? Ne služe. Svjedočenje je ono koje traje i daje vrijednost riječima. Hvala vam za vašu predanost. Blagoslivjam vas, i molim. Ne zaboravite moliti za mene, jer moram mnogo govoriti. I ja moram dati kršćansko svjedočenje, zaključio je papa Franjo. (IKA/L)

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Ana Cvitan, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144
IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Kapelica bl. M. Bulešića - Čabrunići

SLAVNI ZNAK POBJEDE

✉ NIKOLA MLADINEO

Uprethodnom sam broju spomenuo neke ranokršćanske tradicije o mjestu Kristova raspeća – Golgoti. Prva jeruzalemska kršćanska zajednica u židovskoj teologiji o središtu svijeta prepoznaла je proročanstvo o Kristovu križu. Ono što je po rimskom uređenju bilo sredstvo mučenja i represije, postalo je znakom Božjeg spasenjskog plana i konačne pobjede nad zlom. No, jeruzalemska Crkva nije sačuvala samo teološka razmatranja o križu, već se i konkretno – povijesno – vidjela ostvarenom pobjeda Kristova križa. Ova povijesna sjećanja Crkve Majke ostala su sačuvana u blagdanu koji slavimo sredinom mjeseca rujna, a radi se o Uzvišenju Sv. Križa. Ovaj blagdan ima jako dugu liturgijsku tradiciju koja seže do samih početaka Crkve. U njemu su sadržane tri predaje Crkve Majke u Jeruzalemu povezane s Kristovim križem: poklonstvo, našašće i ukazanje Sv. Križa.

Prva predaja govori o jednoj rimskoj dami po imenu Protonika, ženi rimskog podcara Klaudija, koja se obratila na Petrovo propovijedanje te došla u Jeruzalem hodočastiti na mjesta Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Sv. Jakov, glava jeruzalemske Crkve, obznanio joj je da Židovi priječe posjet Kristovu grobu te često podižu progonstva protiv Crkve. Čuvši to, ona je svojim autoritetom odmah prisilila židovske vlasti da dopuste kršćanima hodočastiti na Sv. grob i Golgotu te je i ona sama pošla pokloniti se mjestu Kristova uskrsnuća. Pošto su joj otvorili Sv. grob koji su držali zapečaćenim, našla je u

njemu skriven Sv. Križ te mu se poklonila zajedno sa svim prisutnima. Tom su se prigodom u gradu Jeruzalemu zbila mnoga čudesa te su Židovi s čudenjem govorili: "Gle, ovo drvo čini ista znamenja kao i Onaj koji je na njemu bio razapet!"

Drugi događaj koji se spominje Blagdan u svezi je s osobom sv. Helene, majke cara Konstantina. Prema povijesnim izvorima, ona je došla u Jeruzalem kako bi pronašla mjesta Kristova raspeća, ukopa i uskrsnuća koja su tada bila skrivena Hadrijanovom izgradnjom Aelije Capitone, tj. novog Jeruzalema kao rimskog grada budući da je onaj stari iz Isusova vremena bio uništen u dva židovska ustanka. Želeći izbrisati svaki spomen na sveta mesta i židova i kršćana, car Hadrijan dao je, između ostalog, nasuti zemljom područje u kojem su se nalazili Golgota i Isusov grob te iznad njih izgraditi poganske hramove: Jupiterov iznad Sv. groba, a Venerin na Golgoti. Tako je, pak, učinjeno suprotno: spomen na ova mjesta ostao je sačuvan i dobro označen, a jeruzalemski su kršćani nastavili potajno dolaziti kako bi častili mesta našega spasenja. Upravo stoga su dolaskom sv. Helene ova mjesta odmah bila pokazana te srušeni poganski hramovi i otkriveni Sv. grob i Golgota. Jedan obraćeni židov po imenu Juda Kirijakos (što na grčkom znači "onaj koji pripada Gospodinu") pokazao joj je mjesto gdje su bili skriveni križevi. Čudesno ozdravljenje jednog uzetog otkrilo je koji je od tih križeva doista pripadao Gospodinu. Ukrzo nakon tih događaja započelo se s gradnjom Konstantinove bazilike u Jeruzalemu na mjestu Sv. groba i Golgote, a čije

je radove osobno nadgledala sv. Helena. Veličanstvena je Bazilika bila posvećena 13. rujna 335., a dan poslije bila je svečano izložena relikvija Sv. Križa koju je jeruzalemski patrijarh podigao na Golgoti. Taj je svećani liturgijski događaj dao konačno ime blagdanu: Uzvišenje Sv. Križa.

Treći je događaj u svezi s čudesnim ukazanjem križa na nebnu iznad Jeruzalema u obliku svjetlosnih zraka. Dogodio se na dan Duhova oko 350. godine, a vidio ga je cijeli grad te je opisan u više kronika iz tog vremena. Kasnije je ovaj događaj povezan s viđenjem križa koje je imao car Konstantin uoči bitke kod Milvijskog mosta i riječi koje je pritom čuo: "U ovom ćeš znaku pobijediti." Prema predaji iz tog vremena isto će se znamenje još jednom ukazati da bi označilo skorij kraj svijeta.

Ove tri predaje pokazuju istinu koja se stalno potvrđivala i potvrđuje u povijesti Crkve. Mnogi su htjeli obeskrnjepiti snagu Kristova križa progoneći Crkvu i ubijajući kršćane, a postigli su upravo suprotno. Crkva je rasla i iz krvi mučenika stjecala novu djecu. Križ koji su pokušali sakriti i Židovi i Rimljani pobjedonosno se uzvisivao. Isti je primjer i mučeništvo našeg blaženika Miroslava Bulešića. Bezbožni sustav htio je sakriti njegovu žrtvu, no ona danas svjedoči o Božjoj snazi po kojoj slabí pobjeđuju jake, i ono što se čini da ne vrijedi, posramljuje one što odveć drže do sebe. Ili po riječima sv. Pavla: "Mi propovijedamo Krista raspetoga, sablazan za Židove, ludost za pogane, a za pozvane – i Židove i Grke – Krista, Božju silu i Božju mudrost!" (1Kor 1,23-24).

ZNAKOVI LJUBAVI

✉ BLAŽ BOŠNJAKOVIĆ

Svojim ponašanjem dajemo znakove za "očitavanje" i prepoznavanje onoga što je zaklonjeno u našim dubinama. Zemaljska su duhovna bića nužno sljubljena s materijom: dijelom su sastavljeni od materije i žive u materijalnom svijetu i kad se upute putovanjima duha, uvek kreću (i odrazuju se u neke visine!) od materijalne točke. Ljudi se sastaju, dogovaraju, međusobno i s Bogom, unutar materijalnog svijeta, prostora i zgrada. Nije najnužnije, ali je čovjeku od velike pomoći, ako su materijalni uvjeti naklonjeni razvoju duha: ako mu njuh pomaže sabranosti i miru duše, a ne izaziva negodovanje. Ako se dakle u crkvi osjeća ustajali zrak, miris trulog cvijeća, ne vjerujem da će se ijedan molitelj lako prepustiti duhovnom zanosu. Ne vjerujem da će se itko na misi u takvom prostoru prepustiti djelovanju Božje riječi. Ne vjerujem da su mladenci u takvom ambijentu sretni, da roditelji i kumovi koji su donijeli dijete na krštenje u takvom ambijentu doživljavaju istinitost riječi da "se Crkva raduje" novom članu. Ne vjerujem ni da ožalošćenoj rodinci pomaže takvo okruženje da se utješi u svojoj tuzi.

A neke naše crkve i sakristije, osobito tamo gdje se rjeđe nalazi, pune su svakovrsne "ukiseljenosti". Danova se ne provjetravaju. Misno je ruho prožeto ustajalim vlažnim mirisom. Knjige budu ljepljive od vlage. Ima još toga! Naša osjetila, naš njuh pamti i povezuje sveukupan dojam: ne povezuje li možda crkvu, duhovnost, svećenika, sakramente i liturgiju s nečim takvim? Kako im onda zvuči naš "navještaj Radosne vijesti"?

Ako su crkva i predmeti u njoj zapušteni, cvijeće uvelo, oltarnici pokapani od voska, prolivene vode i vina, rupčići prljavi, tepisi i klupe prašnjave, kako se može shvatiti uvišena duhovna beseda da je Crkva "zaručnica Kristova nakićena za svog muža"? Zgrada- crkva je simbol, vidljiv znak, zajednice Crkve (zaručnice Kristove, zaručnice svećenikove). Jedan je svećenik duhovito izjavio: "Neću poljubiti takvu zaručnicu, to nije moja zaručnica", misleći na oltar koji svećenici na početku mise ljube (ukoliko su oltarnici prljavi i neuredni). I vidljivom fizičkom čistoćom crkve možemo mlade oduševiti za duhovna (i muška i ženska) zvanja!

Svima je jasno da u zabačenim, teško dostupnim i rijetko posjećivanim crkvama i kapelama u jednoj mjeri svega ovoga

"ukiseljenoga" mora biti. Ali u kojoj mjeri? Zar se ne može nekim svjesnim i savjesnim vjernicima povjeriti ključ i zamoliti ih da češće provjetre taj prostor? Zar ih se ne može zamoliti da kad-tad prozrače crkveno ruho? Na kraju krajeva, nekad stvarno svećenik ne može naći ni jednu raspoloženu osobu. Zar ne može sam onda doći koji dan ranije ili par sati ranije i koliko-toliko liturgijski prostor dotjerati? Možda u nekoj prilici neće ni to stići, ali ne vjerujem da se to može i smije redovito događati. Oko svake crkve i crkvene zgrade postoji nekakav javni prostor, nekad je on vlasništvo crkve, a nekad nije. I taj prostor svjedoči o "svećeničkoj i vjerničkoj ljubavi"! Kad je prostor crkveno vlasništvo, nekako je jasno tko o njemu treba voditi brigu. Iz njegova izgleda "sve" se čita: župnikova ljubav prema župi i vjernicima, ljubav vjernika prema župi i župniku i još mnogo, mnogo toga. A kad je teren oko crkvenog zdanja društveni, onda se iz "videne urednosti" čita također kultura svih: svećenika, vjernika, susjeda, građana i njihovih vlasti te njihovi međusobni odnosi.

Dakle, koji treba biti odnos i temelj duhovno-društveno-materijalnog svijeta? Ljubav, zar ne?

KAKO I ZA KOGA GLASOVATI

 JOSIP GRBAC

Umodernim demokracijama sveopći političko-društveni život odavno više nije reguliran i vođen isključivo političkim strankama, nego se političko djelovanje i odlučivanje nadopuna djelovanjem raznih drugih čimbenika: udrugama civilnog društva, raznim forumima i udruženjima građana, i tome slično. Time se postižu višestruki ciljevi. Naime, često se događa da većina političkih stranaka „puše u isti rog“ te je nemoguće očekivati da jedna velika stranka bude kvalitetna opozicija onoj koja je na vlasti. S druge strane, na taj način građani izravnije sudjeluju u političkom odlučivanju te se smanjuje odbojnost mnogih građana prema politici. Konačno, očito je da se takvim „raspršivanjem“ lepeze onih koji sudjeluju u političkom odlučivanju postiže veća kvaliteta sveukupnog života i donose one odluke koje su građanima najkorisnije i najprihvatljivije.

Svima dati priliku

Hrvatska je dosad živjela u ozračju „strankomanije“ ili „partitokracije“, bez ikakve kvalitetne alternative. Udruge ili forumi građana ili ne postoje ili nemaju nikakav političko-društveni značaj, a udruge civilnog društva odavno su postale samo produžena ruka stranačke profesionalne politike. Postaje jasno da je takvo stanje neodrživo. Uostalom, katastrofalno stanje u gospodarstvu, konstantno stanje recesije, društveni život prepun raznih nepodnoshljivosti, dovoljno o tome govore. Jednom riječju, osjeća se potreba približiti politiku građanima, ili drugačije rečeno, učiniti nešto da običan građanin postane aktivni partner u političkim odlučivanjima, a ne samo jedan glas više na izborima. Kako to postići izbornom metodologijom koja nudi samo mogućnost izbora stranaka, a ne i pojedinaca, i to na način da smo često suočeni s neprincipijelnim koalicijama raznih stranaka koje imaju malo toga zajedničkoga, osim neobuzdane želje za vlašću? Hrvatska politička scena još uvijek nije dovoljno profilirana. Još uvijek ima dosta pametnih i sposobnih ljudi koji se ne prepoznavaju ni u jednoj od velikih strana-

ka, a nemaju nikakvih izgleda učiniti nešto za svoju zemlju, osim ako se priklone postojećim strankama i koalicijama. Zar onda nije logično i manjim udruženjima građana, manjim strankama, dopustiti da pokušaju nešto učiniti ondje gdje se o svemu odlučuje (ili bi se trebalo odlučivati), a to je Hrvatski sabor?

Prvo čovjek, potom stranka

Stoga mi se čini logičnom i vrijednom pohvale inicijativa udruge „U ime obitelji“ koja namjerava raspisati referendum o mogućnosti neposrednog izjašnjavanja, o uvođenju u Ustav preferencijalnog glasovanja, o zabrani predizbornih koalicija i o snižavanju izbornog praga na tri posto. Naime, i kada Crkva govori o političkom djelovanju, uvjek u prvom planu ima čovjeka-pojedinca, a ne stranačka udruženja. U strankama uvjek mora postojati mogućnost da pojedinac odlučuje kao čovjek, a ne kao robot. Na prvom je mjestu političarpojedinac, a potom njegova stranka. Prošli izbori za Europski parlament pokazali su da ljudi koji su od strane stranačkih čelnika stavljeni na vrh izbornih lista, nisu dobili masovnu podršku građana. Ljudi su glasovali za one kandidate koji su im ulijevali najveće povjerenje, a ne za one koje im je nametnula pojedina stranka. Oni koji su na taj način izabrani dobro znaju da iza sebe osobno imaju velik broj građana. To im daje hrabrost, odlučnost, ali i osjećaj obveze da te građane ne razočaraju. Ove kvalitete i ovaj osjećaj sigurno ne može imati netko tko je izabran samo zato jer ga je netko stavio na prvo mjesto izborne liste.

Povratak autonomiji političara

Takav, na neposredni i preferencijalni način izabran političar, moći će raspolagati i određenom autonomijom u vlastitom djelovanju. On zna da nije izabran samo voljom stranke nego voljom građana. A nije rečeno da svi ti građani koji su za njega glasovali glasuju i za sve programe stranke koja je kandidata predložila. Naime, u Hrvatskoj pojam autonomije pojedinca u donosu na stav vlastite stranke gotovo da i ne postoji. Neki su izolirani pokušaji završili marginaliziranjem takvih pojedinaca u stranci ili čak isključivanjem iz stranke. Nažalost, odavno je zaboravljen jedno od

temeljnih pravila demokracije, naime, da je političar, nakon što uđe u parlament, obvezatan glasovati po svojoj savjeti, a ne po stranačkoj naredbi. Tako da je u profesionalnoj politici mogućnost glasovanja ili djelovanja po savjeti općenito izgubila na važnosti. Na taj se način događa da profitiraju stranke i stranački interesi, pojedinci u strankama, buja raznorazni karijerizam, ali strada opće hrvatsko dobro. Nužno je potrebno omogućiti ulazak u profesionalnu politiku i u Sabor ljudima koji će nastojati da u Hrvatskoj politika provodi interes većine građana i zastupa vrijednosti do kojih drži većina ljudi. Sada to očito nije slučaj.

Potreba objektivne prosudbe

Nije slučajno ni iznenađujuće što vodeće hrvatske političke stranke ne podržavaju ovu inicijativu. Na taj način gube dio svoje hegemonije nad političkim i društvenim životom u Hrvatskoj. To što se takva hegemonija pokazala neuspјesnom, njih ne zabrinjava. U pitanju je ipak usavršavanje naše demokracije, a istinska demokracija ne trpi hegemonije, kako većine, tako raznih manjina. Ništa manje ne zabrinjava činjenica da su i mediji u Hrvatskoj banalizirali ovo pitanje. Svode raspravu na to tko stoji iza ove inicijative, za njih sve „smrdi“ desničarenjem, mukotrpno „otkrivaju“ nekakve tajne kvazi-političke ciljeve. I oni se valjda boje da bi umanjivanjem stranačke hegemonije na važnosti izgubili njihovi mentor, poslodavci i nalogodavci. Valjda će se netko sjetiti ozbiljno pristupiti ovom pitanju, pokušati objektivno sagledati pozitivnosti i eventualne poteškoće, uvjek imajući u vidu opće dobro ljudi u Hrvatskoj. S obzirom da su se stranački čelnici tako brzo izjasnili protiv ove inicijative, prije bilo kakve ozbiljne analize, sumnjam da se u dogledno vrijeme smijemo tome nadati.

KRBUNE i PAZ

Dva mala mjesta, dvije župe u unutrašnjosti Istre

**Župnik župa sv.Ivana
Krstitelja u Krbunama i
Uznesenja Blažene Djevice
Marije u Pazu je Anto
Stjepanović sa sjedištem u
Gologorici.**

PRIPREMILI: ŽELJKO MRAK I VLČ.
ANTO STJEPANOVIĆ

KRBUNE – ŽUPA SV.IVANA KRSTITELJA

Ponešto iz povijesti mjesa

Ako je suditi po nazivu Krbune, selo u podnožju Pićna, s druge strane brijega koji se spušta u Rašku dolinu, nedaleko od Tupljaka, najvjerojatnije svoje naziv zahvaljuje seljacima koji su i proizvodili drveni ugljen i prodavali ga u većim okolnim gradskim sredinama. Ako je to, možda, upitno, nije sporno da se mjesto prvi put spominje 1335. godine, a kao župa oko 320 godina kasnije. Župna crkva svetog Ivana Krstitelja podignuta je 1694. godine,

sadašnji monumentalni oblik dobiva 1906. godine. Zgrada osnovne škole na hrvatskom jeziku s jednim učiteljem izgrađena je šest godina kasnije, najvjerojatnije novcem Družbe Čirila i Metoda, kao što je

širom Istre talijanske škole i u najmanjem selu gradila Lega nazionale. Na ta vremena, odnosno školu i crkvu, koje su imala samo imućnija sela, podsjeća i ova razglednica tiskana u tiskari Vittorio Steina u Trstu,

REPORTAŽA

gdje je nastala većina razglednica tog doba. Posebnost ove razglednice je što je poruka napisana na hrvatskom jeziku, što je bila prava rijetkost, pa je vrlo vjerojatno da su i nju tiskali donatori iz krugova narodnjaka.

Dosta ranije hrvatsku školu dobiva Pićan, a pri kraju 19. stoljeća i Hrvatsku čitaonicu. Ova razglednica nije putovala, a na njenoj poleđini na talijanskom jeziku piše da su Krbune na nadmorskoj visini od 182 metra, osjetno niže od Labina, koji je mnogo bliže moru. Zato masline i danas ovdje dobro uspijevaju, ulje je vrlo kvalitetno. Škola je poodavno zatvorena, dok nešto malo djece, koliko ih živi u opustjelom selu, putuje do škole u Pićnu ili Potpićnu. (Labinština, Marijan Milevoj)

Kuće za odmor

Novi smještajni kapaciteti nude uređene kuće za odmor. Prekrasna priroda, čisti okoliš, pogledi koji plijene pozornost i dočaravaju nove razglednice obronaka Učke pozivaju nove namjernike u ovo mjesto.

Riječ župnika

Dobila je najvjerojatnije naziv po latinskoj riječi "carbone" - ugalj, jer se u prošlosti ovdje vadio ugljen. Nalazi se na uzvisini prema obroncima Učke s prekrasnim pogledom na tupljansko i krbunsko polje. U župi su mnoga polja i brežuljci zasađeni maslinom pa je ova župa poznata i po proizvodnji maslinova ulja i povrća. U podnožju sela nalazi se Krbunsko polje koje daje prekrasne uvjete za proizvodnju povrća i voća. Ljudi su radišni i dobro koriste klimatske i geografske uvjete za proizvodnju.

U župi ima 60 vjernika. U prosjeku svake druge godine 1 krštenje i 1 sprovod. Vjenčanje svake 3 godine. U župi imamo

subotom u 19 sati nedjeljnu svetu misu na koju u prosjeku dođe 7-10 vjernika. Osim toga imamo u četvrtak u 19 sati i dan klanjanja u župi kada dođe na misu i klanjanje od 10-15 vjernika iz ove i susjednih župa.

Svakog prvog petka obilazak bolesnika sa sakramentima koji to žele. U planu je obnova župne crkve sv. Ivana Krstitelja, koja je lijepa, no, već duže vrijeme vapi za obnovom.

PAZ – ŽUPA UZNESENJA BDM

Kratka povijest

Paz, selo kraj Boljuna, općina Cerovlje (45°17'N; 14°05'E; 346m nadm. vis.); 79 st. (2001). Nalazi se na cesti Cerovlje-Boljun-Vranja (dio stare ceste Pazin-Kastav). Stanovnici se bave tradicijskim poljodjelstvom i stočarstvom. Prvi put se u izvorima javlja u XII.st. kao Pas, Paas, potom Pasperc i Passberg, a ubrzo je postao važan feud kojim su gospodarili najprije akvilejski patrijarsi pa obitelj Eberstein. Od 1374. bio je dijelom Pazinske knežije, a njime je upravljala obitelj Walderstein do XVII.st. te potom obitelj Barbo. U barokiziranoj župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije nalazi se kamena kasnogot. kustodija iz 1496. Nad mjestom se nalaze ostaci srednjovj. kaštela koji su počeli graditi Waldersteini, a obnovila obitelj Barbo (1570). U izvorno dvoapsidnoj grobljanskoj crkvi sv. Vida djelomično su očuvane zidne slike majstora Alberta iz 1461. Prijestolje milosti i Bogorodica s Djetetom. *LIT.*: C. De Franceschi, *I castelli della Val d'Arsa*, AMSI, 1899, 1-2; B. Fučić, *Istarske freske*, Zagreb 1963; V. Ekl, *Gotičko kiparstvo u Istri*, Zagreb 1982; B. Fučić, *Majstor Albert iz Konstanza u Brseču, Jasenoviku, Lovranu, Pazu i Plominu*, Zagreb-Brseč 2000. (Ž. Bistrović)

Crkva Uznesenja BDM u Pazu

Vitraj u crkvi u Pazu

Kuća za odmor

REPORTAŽA

Unutrašnjost župne crkve Uznesenja BDM u Pazu

koji plijeni pažnju čarobnim izgledom, ali i burnom prošlošću. Zbog stoljetnog propadanja danas kao da je u »smrtnom« zagrljaju nabujale vegetacije, kao u bajci o uspavanoj ljepotici. Kameni blokovi zidina ne mogu se pravo razaznati ni s jedne strane. Ni u unutrašnjosti dvorca nije lako kročiti, ali se ipak razaznaje četvrtasta kula (nažalost, ispunjena smećem) na koju se naslanjaju sačuvane istočne zidine s brojnim prozorima i strijelnicama (puškarnicama).

Naslućuje se reprezentativni dio – palas, a u najboljem su stanju prostorije ka-

sniye korištene za štalu. Čak i u današnjem ruševnom stanju kaštel dominira selom na prijevoju prema Učki. (LC labin.com)

Riječ župnika

Župa Paz je mala župa s prekrasnim kraljikom i vrijednim i dobrim ljudima. Ima 4 stare i funkcionalne crkve a to su: župna crkva Uznesenja BDM, crkva sv. Vida na groblju, crkva Svih Svetih na Gradinju i crkva sv. Martina na Belaju. U župi ima i kapela sv. Ante Padovanskog koja je novijeg datuma.

Župa ima oko 115 vjernika. U župnoj crkvi se nalazi kip sv. Luke kojeg slavimo kao suzaštitnika tako da osim redovitih blagdana imamo svake godine i ovih 5 blagdana koji su u župi tradicionalno ustaljeni. Župa je između ostalog poznata po dobrom vinima, prštu i gljivama koje se ovdje gotovo uvijek mogu naći. U prosjeku svake 3 godine 1 krštenje a svake 2 godine prva pričest i krizma, svake godine imamo prosječno 3 sprovoda, vjenčanja 1 svake 4 godine.

Redovita nedjeljna sveta misa na kojoj bude 15-25 vjernika. Svake srijede imamo misu i klanjanje u župi te bude 5-7 vjernika. Svakog prvog petka je obilazak bolesnika sa sv. pričešću. Od važnijih događaja u župi treba spomenuti da smo prošle godine imali susret crkvenih zborova Pićanskog i susjednog Buzetskog dekanata na kojem je sudjelovalo jedanaest zborova. Susret je održan 03. studenog 2013. u župnoj crkvi Uznesenja BDM u organizaciji dijecezanskog Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu. Okupio je oko 180 pjevača a nastupili su župni zborovi iz Gologorice, Lanišća, Dolenje Vasi, Cerovlja, Boljuna, Račica, Roča, Buzeta, Pićna, Vrha i Paza. Susret je započeo misnim slavlјem koje je predvodio župnik domaćin vlč. Anto Stjepanović, prošao je u divnom pjevanju te kasnije ugodnom druženju uz večeru koju je pripremila župa.

Dvoraci i vinski podrum u Belaju

KATEHETSKI DAN ZA POREČKU I PULSKU BISKUPIJU

UPazinskom kolegiju je, u četvrtak, 28. kolovoza 2014. godine, održan Katehetski dan za Porečku i Pulsku biskupiju. Tema susreta bila je: Kršćansko – muslimanski odnosi u današnjem svijetu. Predavač je bio dr. sc. Tomislav Kovač, viši asistent na Katedri fundamentalne teologije KBF-a Sveučilišta u Zagrebu.

Poziv je poslan svim vjeroučiteljima koji djeluju u osnovnim i srednjim školama na području Biskupije, kao i svećenicima, župnim katehetama, odgateljicama u vjeri u predškolskim usta-

novama i studentima teologije. Okupilo se preko osamdeset vjeroučitelja.

Tema susreta bila je: Kršćansko – muslimanski odnosi u današnjem svijetu. Predavač je bio dr. sc. Tomislav Kovač, viši asistent na Katedri fundamentalne teologije KBF-a Sveučilišta u Zagrebu.

Predavač je na vrlo jednostavan i lako razumljiv način govorio o počecima i bitnim oznakama islama, te o odnosu islama prema drugim religijama. Dotakao se i „dodirnih točaka“ islama i kršćanstva, ali je govorio i o razlika-

ma. I sama je Crkva nakon Drugog Vatikanskog koncila više otvorila vrata za dijalog s muslimanima koji zajedno s nama i Židovima slave istoga Boga. Nakon predavanja profesor je odgovarao na mnoga pitanja koja je izazvao svojim vrlo zanimljivim izlaganjem. Usljedile su obavijesti iz Katehetskog ureda o planu i programu zajedničkih susreta kroz novu školsku godinu, podjela mandata i potvrda vjeroučiteljima. Skup je završio zajedničkim ručkom.

HODOČAŠĆE ISTRANA NA TRSAT

“Živeći vjeru, možemo postići blaženstvo”

TRSAT U subotu 6. rujna 2014. godine održano je tradicionalno hodočašće Istrana na Trsat. Predvođeni svojim svećenicima, vjernici iz svih dijelova Porečke i Pulskog biskupije pristigli su s 40-ak autobusa kako bi sudjelovali na zajedničkom hodočasničkom misnom slavlju koje je, u koncelebraciji sa šezdesetak svećenika Biskupije, predvođio porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša.

Nakon prigodnih riječi pozdrava gvardijana fra Antuna Jesenovića, mons. Kutleša je istaknuo kako je ovogodišnje biskupijsko hodočašće u znaku zahvale za beatifikaciju Miroslava Bulešića i istaknuo kako će tek povijest pokazati veličinu tog čina.

Naglasivši posebnu pobožnost koju je blaženi Miroslav Bulešić iskazivao prema Majci Božjoj, Biskup je sve pozvao na gorljivu molitvu da Bog učini čudo potrebno za kanonizaciju blaženoga Miroslava Bulešića. I Blažena Djevica Marija i blaženi Miroslav Bulešić, unatoč tome što su živjeli

prije mnogo stoljeća, ili više desetljeća, svojim nam primjerom poručuju neke temeljne smjernice kako najbolje proživjeti ovozemaljski život, taj određeni broj godina koje su nam darovane. Biskup je još potaknuo hodočasnike da se zapitaju nisu li ponekad vjernici samo po tradiciji, a srcem daleko od Boga. Upravo po uzoru na Mariju na svadbi u Kani, u potrebama se trebamo utjecati Isusu Kristu, ali treba to činiti s povjerenjem i nadasve podrediti svoju volju Božjoj volji. I u najtežim situacijama važno je ne obeshrabriti se, već i kada čovjek sam sebi ne može oprorstiti, treba biti svjestan da Bog preko vjere potiče, jača i krije te da Blažena Djevica Marija, putom svake majke, nastoji učiniti sve što je moguće za one koji joj se utječu molitvama. Lik blaženog Bulešića, mladog uzornog svećenika koji je zbog svoje izvrstnosti uzdignut na čast oltara, i nama je izazov i poticaj jer je pokazao da je, živeći svoju vjeru, moguće postići blaženstvo, naglasio je biskup Kutleša.

Procjenjuje se da je na Trsatu bilo oko tri tisuće hodočasnika iz Istre. Sedamdesetak ih je i ove je godine došlo onako kako su to činile nebrojene prethodne generacije – pješice. Krenuli su u četvrtak iz pazinskog franjevačkog samostana Pohodenja Blažene Djevice Marije, a s njima su pješaćili vlč. Darko Zgrabljić, župnik u Svetvinčentu, i p. Euzebij Knežević, pavlin iz Sv. Petra u Šumi.

Misno su slavlje pjevanjem pratili pjevači iz raznih župnih zborova pod ravnjanjem preč. Rudolfa Korace. Na kraju misnog slavlja gvardijan je hodočasnicima preporučio novoobjavljeni „Trsatski molitvenik“, koji sadrži mnoge molitve novijih svetaca i blaženika te drugih suvremenih i povijesnih poznatih teologa, i novo izdanje „Povijesti Trsatskog svetišta“ koje je u 17. stoljeću napisao gvardijan svetišta Franjo Glavinić rođen u Kanfanaru, koji je zaslužan za tadašnju značajniju obnovu i proširenje svetišta. (G. Krizman)

UGologorici, u nedjelju 21. rujna 2014. obavljeno je posvećenje novog oltara u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla. Već duži niz godina mnoge župe u našoj biskupiji vape za obnovom, kako materijanom, tako i duhovnom. Svesrdnim zalaganjem župnika i župljana tijekom više godina u mnogim se našim župama učinilo mnogo na poboljšanju stanja u zajednici te tako, s radošću, možemo ustvrditi da je i u relativno maloj župi kao što je Gologorica u posljednjih nekoliko godina napravljeno puno. Prije više godina iz temelja je obnovljen potporni zid oko župne crkve. Zatim je slijedila obnova župne kuće koja je bila veliki trošak za same župljane. Teškom i finansijski velikom zalogaju, no zahvaljujući razumijevanju Porečke i Pulske biskupije i vrijednim i darežljivim župljanim i taj je zadatak uspješno priveden kraju. Istodobno se pristupilo i uređenju unutrašnjosti župne crkve. Osnovni građevinsko - ličilački radovi trajali su neko vrijeme te bivaju privedeni kraju.

Na red je došla i obnova inventara. Protekle je godine kompletirana sakristija a ove su godine naručene i nabavljene nove klupe.

Nakon dvije godine rada, od ideje do realizacije, župna crkva u Gologorici dobila je i novi oltar.

Oltar je izrađen od kamena, iz kamenoloma Kanfanar, koji je nabavljen kod poduzeća Kamen - Pazin. Treba spomenuti veliki doprinos koji je poduzeće Kamen - Pazin dalo prilikom dogovora i nabave kamenih elemenata za sastavljanje oltara te posebno župa zahvaljuje direktoru gospodinu Karmelu Krebelu na velikom ra-

zumijevanju i susretljivosti kod realizacije tog projekta.

Obradu, završne radove i montažu je, prema likovnom rješenju Davida Ivića, odradio Zlatko Rabar.

Misno slavlje i svečanost posvete oltara predvodio je biskup porečki i pulski mons. Dražen Kutleša. Tom je prigodom posebno naglasio važnost oltara kao središnjeg mjesta u crkvi "oltar se posvećuje, dok se ostale stvari i predmeti blagoslivljuju, čime oltaru, uglačanom žrtvenom kamenu, dajemo posebno mjesto u crkvi, mjestu okupljanja, jedinstva, skromnosti i zajedništva. Središnje je to mjesto naše vjere, mjesto prinosa žrtve i najuzvišenije mjesto u crkvi" istaknuo je između ostalog mons. Kutleša.

Misno slavlje svojim su pjevanjem obogatili pjevači župnog zbora župe sv. Petra i Pavla u Gologorici a pridružili su im se s nekoliko izvedbi i mladi pjevači i glazbenici koji će tek stasati u buduće nositelje crkvenog pjevanja u župi.

U župnoj crkvi u Gologorici novim oltarom nije još završena obnova unutrašnjosti crkve. U prezbiteriju sada treba poraditi na klupama za ministrante i čitače. Potrebno je obnoviti pjevalište. Nakon toga valja pristupiti obnovi okoliša. Zvonik ima nova električna zvona ali u narednom razdoblju trebat će vanjsku obnovu. Posla ima, no, vrijedne ruke Gologrčana znati će i te poslove odraditi kao i sve do sada. Župa koja zna cijeniti vrijednosti zajedništva znati će primijeniti simboliku novoga oltara na dobrobit svih članova zajednice (L)

Dr. sc. Boris Domagoj BILETIĆ

PRIPREMIO: ŽELJKO MRAK

Dr. sc. Boris Domagoj Biletić, dopredsjednik Društva hrvatskih književnika, član Matice hrvatske, osnivač Istarskog ogranka DHK, pokretač je i glavni urednik časopisa „Nova Istra“, utemeljitelj Pulskih dana eseja i jedan od pokretača Šoljanovih dana u Rovinju. Dobitnik je mnogih književnih nagrada, a posljednja u nizu nagrada je „Fran Galović“ za najbolje djelo zavičajne tematike za 2013. Nositelj je odlikovanja Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

Boris Domagoj Biletić rođen je 22. ožujka 1957. u Puli, gdje je završio osnovnu školu, maturirao na Općoj gimnaziji „Branko Semelić“ i diplomirao na Pedagoškoj akademiji. Kasnije je diplomirao i na Odsjeku za južnoslavenske jezike i književnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te na istom fakultetu magistrirao i doktorirao na Odsjeku za kroatistiku. Ravnatelj je Gradske knjižnice „Matija Vlačić Ilirik“ u Rovinju.

L: Vaša je doktorska disertacija *Regionalizam, identitet i hrvatska književnost Istre pod fašizmom* objavljena 2012. godine i nagrađena nagradom „Fran Galović“ u Koprivnici. U knjizi progovarate o talijanskom fašizmu, vremenu kada se nije smjelo govoriti ni pisati hrvatski, kada su ljudima mijenjana imena i prezimena, uništavani glagoljski spomenici, mijenjana čak imena i prezimena na nadgrobnim spomenicima. Smijemo li to nazvati sustavnim etničkim čišćenjem?

Točan naslov moje disertacije glasi „Regionalizam, identitet i hrvatska književnost u Istri od 1918. do 1945.“ Kasnije, za potrebe knjige, i tekst i naslov preinačio sam sukladno praksi da se znanstveni tekst kao predložak za knjigu u određenoj mjeri i opsegu nužno mora razlikovati od strukture i sadržaja knjige, koja je izšla pod naslovom „Istarski pisci i obzori“ te s podnaslovom

„Regionalizam, identitet i hrvatska književnost Istre pod fašizmom“. Djelo je najprije književnoznanstveno, književnopovijesno, tematizira književnu djelatnost hrvatskih pisaca iz Istre između dvaju svjetskih rata, 1918. – 1943./45. (zaključno s krajem II. svjetske vojne), tj. u doba kada je Istra politički još izvan granica matične domovine pa zato većina njezinih pisaca djeluje u posebnome vidu emigracije – što kao izbjeglice, što kao prognanici – izvan zavičaja, mahom u drugim hrvatskim krajevima, najvećim pak dijelom svoje kreativne i intelektualne elite u Zagrebu. Riječ je o plejadi poznatih, manje poznatih i gotovo nepoznatih ili danas zaboravljenih autora – književnika, kritičara, znanstvenika, publicista... – koje je povezivao zajednički kulturni, književni, u većini slučajeva i politički, makar često razjedinjen i razrožan, angažman motiviran u prvome redu stanjem u zavičaju i potrebom da se ono mijenja. Krajnji cilj toga angažmana nije bio samo uključivanje Istre u kulturni i umjetnički život matične domovine Hrvatske, već i njezino konačno političko sjedinjenje s maticom, koje će napokon biti ostvareno tek nakon Drugoga svjetskog rata. Stoga, s razumijevanjem čitava „istarškoga kompleksa“, treba imati na umu kako će politički, u najširemu smislu društveni pa dakle i utilitarni, motivi i pobude uvelike utjecati na književni izraz i literarna ostvarenja te takovrsne estetske dosege pisaca Istrana u rečenome razdoblju. Izabrao sam reprezentativnu „momčad“ toga vremena i, u posebnome poglavljju, pozabavio se analizom djelâ i djelovanja sljedećih pisaca: Mate Balote (Mije Mirkovića), Ivana Bostjančića, Viktora Cara Emina, Ante Cilige, Zvane Črnje, Drage Gervaisa, Ante Dukića, Ive Mihovilovića, Tone Peruška i Ernesta Radetića.

Za mene je Istra i toga doba, povjesno i zemljopisno, širi pojam od teritorija koji danas zovu Istarskom županijom. Mislim i na Liburniju, Kastavštinu te dobar dio tzv. Kvarnerskih otoka. Nažalost, danas se daleko više piše i znade o egzodusu istarskog pučanstva nakon Drugoga svjetskog rata, koji nazivam komunističkim ili „crvenim“, negoli o onome između dvaju svjetskih rata, koji nazivam fašističkim ili „crnim“, kada je samo iz Istre protjerano ili otišlo između

50 i 100 tisuća metalijana, mahom Hrvata – prognanika ili emigranata. I sam potječem iz obitelji istarskih emigranata. A na izravan upit, moglo bi se najkraće i bez ostatka odgovoriti kako je talijanski fašizam u Istri i ostalim hrvatskim jadranskim krajevima bio primjerom sustavna etničkoga čišćenja, odnosno etničke „melioracije“ kako su govorili fašisti. Svoje su metode nasilja i prije službena dolaska na vlast oni „uvježbavali“, što znači nemilice provodili, u Europi najprije kod nas, u hrvatskim područjima.

L: U tekstovima u kojima se bavite svremenom hrvatskom poviješću, s posebnim osvrtom na događaje u Istri (knjiga *Oko Učke*), a nastavno na prethodno pitanje, u jednom od Vaših intervjuja zaključujete da od 1918. do danas u Istri, znači gotovo čitavo stoljeće, vlada svojevrsno jednoumje?

Knjiga „Oko Učke“, podnaslovljena „Hrvatskoistarske teme“, davno je rasprodana pa ne znam koliko je današnjemu čitatelju dostupna, osobito mlađima i mlađima. Radovalo bi me kad bi se našao nakladnik koji bi želio objaviti njeno drugo, dopunjeno i prošireno izdanje. Tekstovi u knjizi uglavnom su publicističke naravi, snažno angažirani kao reakcije na izazove trenutka, većinom napisani i objavljeni u periodici 1990-ih godina velikih promjena i tragedije koju svaki rat donosi. Mi u Hrvatskoj dobro znamo kako to izgleda, što je bilo, odakle je došlo i koliko se cijela naša novija povijest danas iskrivljuje za potrebe pragmatičnih političara i njihove politike, bolje reći političarića i politikantstva, kod kuće, ali i u inozemstvu. Kada se danas, citamo, licitira činjenicom koji je to narod i zemlja, razmjerno broju i veličini dakako, prinio najveće žrtve za tu blaženu Europu i slobodu/,slobodu/“ u njoj, onda shvaćam da taj netko ili ne zna ili nije dobronomjeran: Hrvati i Hrvatska jest točan odgovor! Pa da,

poživimo li, godine 2022. moglo bi se službeno obilježiti i stoljeće jednoumlja, totalitarizma, ako uzmemo njegov početak formalnim dolaskom fašista i Mussolinija na vlast iako, kažem, već ranije, od 1918. i 1919. sporadično pa sve žeće i čeće, fašističke metode zastrašivanja, zatvaranja, mučenja, pljačke i paleža, ubijanja, nasilna potaljančivanja svega, svih i svačega itd., bilježimo u hrvatskim zemljama pripojenima Kraljevini Italiji nakon Prvoga svjetskog rata. Istra, otoci, Zadar, veliki dijelovi Dalmacije... bili su tada moneta za „potkusurivanje“, kojom je Italija tzv. tajnim Londonskim ugovorom 1915. unaprijed nagrađena zbog izdaje svojih prvotnih saveznika, Centralnih sila, i prelazak na stranu zemalja Antante, kasnijih pobednika. Na našem su teritoriju silu i mišice u najširemu i najopakijem smislu naizmjence vježbala dva najgora totalitarizma u povijesti, prevladavajući sustavi prošloga stoljeća – nacifašizam i komunizam. Uzmimo samo Istru nakon sloma Austro-Ugarske pa do danas, slijedom: talijanski fašizam, njemački nacizam, Titov jugoslavenski komunizam, a u Republici Hrvatskoj od 1990. partijsko jednoumlje „reformiranih“ komunista, kratko, i onda u proteklih dvadeset godina regionalna, gdjekad i ksenofobična ideesovština, katkad s blažim ili jačim okusom autonomaških tendencija, ne samo na riječima... I to stalno, umjetno proizvedeno natezanje između političke Istre (profesionalni „Istrijani“) i političkoga Zagreba („Hrvatine“ kao profesija) koje intenzivno traje već puna dva desetljeća, smiješno i vrlo prozirno, samo radi interesa nekolicne uvijek istih slatkorječivaca bez pokrića i saferaškim repovima. Danas u Puli i Pazinu, a već sutra u Bruxellesu! *Sapienti sat.* Eto, pa neka onda netko kaže da znamo što je demokracija, vladavina prava, što su demokratske stečevine višestručnica i napredne civilizacije! Možda teorijski, no praksa nam je kakva jest, čemu smo svjedocima svakodnevno u društvenom životu, lokalnoj politici, obrazovanju, kulturi i slično. Uvijek kada nedostaje sadržaja i nema rješenja, u našem slučaju za katastrofalno gospodarsko stanje i slom svih pozitivnih vrijednosti, morala također, pribjegava se ambalaži, znači ispraznim obecanjima i parolama kojima se narod nastoji anestezirati. Danas, kada više nema klasičnih ideoloških podjela na lijevo i desno ili crveno i crno, osim u glavama demagoga i indoktriniranih, poglavito u glasnogovornika „bolje prošlosti“, samo goli interes, grabež i materijalni probitci održavaju takvo stanje. I mediji kao bilteni određenih grupacija koje se, katkad, zovu i strankama, bolje reći partijama, bile one lokalne ili na nacionalnoj razini, svejedno. Njihovi mehanizmi nisu samo slični, nego uvelas jednaki. Ljudi se boje stranačkih mreža i partijskih hobotnica koje isključuju sve osim podobnih, jednako kao u komunizmu.

Samo sada, mjestimice, s prividom slobode, a zapravo s cenzurom i doziranjem istine odnosno terorom ropskoga potrošaštva i laži, čega se ne bi postidjeli ni revni propagandisti najpoznatijih diktatora u povijesti. Čudna neka smjesa boljševičkog pramenitaliteta blizih predaka, autonomaškog lapranja koje nema veze s normalnim poimanjem ekonomskе autonomije, i busanja u regionalistička „nacionalna/nacionalistička“ prsa, uz opći nerad i zapuštenost gdje god se okrenuli. Toliko o demokraciji, stvarnoj i proklamiranoj. Loše je to što se alternative još uvijek ne naziru.

L: Časopis *Ibor* i Boris Domagoj Biletić. Manji poznati detalji iz Vašeg života...

Ma nema nikakvih manje poznatih detalja, barem ne što se moga javnog djelovanja tiče, jer tko je želio, mogao je sve pročitati na nekoliko mjesta, ako je već riječ o pulskome Književnom klubu „Istarski borac“ i njegovu glasilu, časopisu „Ibor“. Zabranjeni i „u ime naroda“ uvjetno osuđeni 1980., nas šestorica, mislim u svibnju, i to je to. S druge strane bili su režimski „poletovci“ (pulska ekspozitura zagrebačkoga omladinskog lista „Polet“), zaštićeni od partijskoga omladinskog komiteta, „divna vrla crvena mladež“, od kojih neki do danas gude po istoj žici i litiji svjetonazoru u lokalnim i inim medijima – tiskanim, elektronskim i na portalima. Neki među nama već tada bili smo vrlo mlađi roditelji; ne možeš posla dobiti, neće ti dijete primiti u vrtić, vuku se za tobom repovi, povlače te po medijima moralne i duhovne krpe, kada tako moram reći, slugani tadašnjih medija, partijski aparatačici i slična bratija. Nemaš politički moćna oca da te zaštiti, nije i nisi partijac, nepodobni u svakom pogledu. Poneki od progonitelja pak i danas su još živahni, ali osim poodmaklih godina i moguća ih perkovičeva sudsrbina, makar na lokalnoj razini, prijeći da nastupaju aktivnije. A bi oni i slični, bi, itekako! Toliko i o današnjoj Puli. Ondje se rijetko i nevjerojatno sporo stvari mijenjaju ili tek kozmetički pomicu. Šteta toga grada s jako lošom upravom i uvijek iznimno negativnom selekcijom gotovo na svim poljima. A slobodarstvo, otvorenost, svijest o identitetu, mladenačka drskost i dosljednost... moraju koštati, i mi smo cijenu tomu platili. I neka smo, barem radi mirna sna.

L: Nova Istra i Istarski ogranak DHK u početcima i danas...

O, pa velika je razlika, nemjerljiva. Naime, ogranak će iduće godine „navršiti“ 25 godina, četvrt stoljeća, jer osnovan je ljeti 1990. A časopis 2015. ulazi u 20. godinu izlaženja. Od 1996., kad je objavljen prvi svezak „Nove Istre“, objavili smo 50-ak svezaka časopisa, a brojeva ne znam ni sam napamet koliko. Od 1997. kad smo objavili prvu knjigu, nanizalo ih se 70-ak, različitih žanrova i ne samo zavičajnih autora, naprotiv. I časopis i neke knjige nagrađivani

su, imaju i inozemne reference. Nekolicina je nas osnovala Ogranak, a sada imamo preko 50 članova, od kojih je gotovo 20 punopravnih članova DHK-a u Zagrebu, a ostali su članovi-suradnici našega ogranka. Promijenili smo 5 – 6 adresa, seljakala nas politika gradom Pulom, no sada smo već godinama na stalnoj adresi, u staroj pulskoj tiskari. Naš Klub hrvatskih književnika, sjedište Ogranka, već je odavno pretijesen, tražimo novi prostor skladišta u istoj zgradidi, prostora ima, ali nema razumijevanja ravnateljice pulske Gradske knjižnice, koja jednu prikladnu prostoriju drži sada praznom i zatvorenom, dakle, ne trebaju je, ali inat ili ne znam što radi svoje. Trebamo pomoći osnivača te knjižnice, Grada Pule, a možda i Županije, da se taj problem riješi. Pokušavamo strpljivo na sve uljudne načine, no dosad smo zauzvrat dobili samo ignoriranje, pa čak i osobne uvrede. No, ljepša je strana priče ta da smo priredili ili sudjelovali u desetcima, možda i stotinama književnih i kulturnih programa kod kuće, diljem Hrvatske i u inozemstvu. Na poseban smo način bili aktivni tijekom Domovinskoga rata, na što smo ponosni. Ogranak, njegova izdanja i programi otvoreni su – i poetički, i svjetonazorno, i generacijski. Tu su činjenicu mnogi mladi prepoznali i danomice prepoznavaju. Trsimo se oko povezivanja i uske suradnje s ostalim kulturnim udruženjima, posebice onima hrvatskoga predznaka i sadržaja, primjerice s Maticom hrvatskom i Čakovskim saborom, no za ljubav uvijek treba dvoje, ne? Ukratko, neka čitatelji posjete naše webne i „fejsbuk“-stranice, gdje se o svemu, našim programima i izdanjima pogotovo, mogu podrobnije obavijestiti. Ovdje i jedna samokritika: kada smo imali malo ili gotovo pa ništa, tamo 1990-ih, bili smo povezani i u naglašenu zajedništvu, a danas kad imamo toliko toga, od uvjeta za djelovanje nadalje, nekako su prevladali osobni interesi većine pisaca, u nekih i sebičnost, dok je književni život u smislu susretanja, razgovora i dogovaranja nekako posustao, kao da lagano zamire. Svi prohujalih godina odnos domicilne sredine i politike, od lokalne do državne, prema nama varirao je. Trenutno smo, neznano zašto, ili se pravim kao da ne znam zašto, u neopisivoj i neviđenoj nemilosti ovoga i ovakvog Ministarstva kulture. Odgovorno tvrdim da je ondje najgori raspored otkad imamo samostalnu Hrvatsku. Možda neki kao pojedinci imaju težinu, dapače, ali kao tim doista su nižerazredna ekipa. No, nadživjet ćemo i njihov mandat, znam to.

L: Bogata i zavidna bibliografija, članstvo u mnogim književnim i drugim udruženjima, aktualni dopredsjednik DHK, organizator, urednik... Rekli bismo mnogo i previše za jednoga čovjeka?

Osim kao knjižničar, od kojeg posla živim, djelujem kao književnik i na književnu

polju već dugo. Radim, dakle, ono što volim i mislim da to znam raditi, barem tako kažu drugi. Ponekad jest bilo i danas mi je malo previše, ali nisam od onih koji lako odustaju i kada se posvetim nečemu, idem dokraja, temeljito i savjesno, ako nije preuzetno tako o sebi govoriti. U djelovanju, javnome vlastito, čovjek nailazi na brojne teškoće tijekom nekoliko desetljeća svoga djelovanja, razočara se, tisuću puta pomislil odustati, no onda ipak krene dalje. Ima i radosti, u uspjehu drugih, ne samo u vlastitim postignućima. Raduje me još uvijek uređivanje, naročito časopisa, a kad uredim nečiju knjigu i ona izide, dijelom je uvijek osjećam i svojom. Zahvaljujući poeziji, prvenstveno, proputovao sam nekim zemljama, upoznao cijelu Hrvatsku i bio na drugom kontinentu. Koliko susreta s jako zanimljivim ljudima, od mlađih pisaca do nobelovaca. Mislim da si ne utvaram ako kažem da bi bilo lakše kada bi se teret pojedinca mogao rasporediti na nekoliko jednako zauzetih, savjesnih i odgovornih kolega, prijatelja, ali mala smo sredina, mlađe slabo zanimaju knjiga, književnost i nakladništvo, zato još vučem koliko mogu sam. Osim toga, znam da nije svatko spremjan javno se zauzeti, biti idealist, istaknut u smislu da riskiraš, žrtvuješ vlastitu komociju, često si na meti slabih duhova i zaplotnjaka... Jer tko radi, ponekad grijesi, jasno, a još češće smeta, pogotovo u žabokrećini. Ukratko, nosiš očito onolikو koliko možeš po(d)njeti, s Bogom i nekim ljudima uza se.

L: Dobitnik ste vrijednih književnih nagrada...

Da, za poeziju, eseistiku, znanstvenu knjigu, kritiku itd. Neću ih sam navoditi, dostupno je sve u knjigama, medijima i na internetu. Valjda sam poneku i zavrijedio... Nisam od onih koji ne priznaju uzore i izjavljuju kako im nagrade nisu važne. One ipak jesu javno priznanje za čovjekov rad i, makar na trenutak, mogu upozoriti javnost, barem onu kulturnu, na autora i njegovo djelo.

L: Vaš književni opus čine eseji, studije, pjesničke zbirke, književne kritike...

Počeo sam s pjesništvom kao mladac, sada rjeđe pišem poeziju, ali je nisam napustio – ona me drži, a u posljednje sam vrijejeme „otkrio“ i čakavskoga pjesnika u sebi, tako kažu kolege koji se dulje izražavaju na dijalektu. Mnogi me literarni žanrovi privlače. Neke žanrove ili vrste povezuje samo jezik kao medij, dok se njihova struktura i poetika nastajanja te konačna realizacija međusobno jako razlikuju. Ta šarolikost pristupa i neke zakonitosti „zanata“ jako me zanimaju i izazivaju. Naravno, što nemaš, uvijek ti nedostaje. Tako je u mojem slučaju još uvijek neostvarena želja, ne baš sudbin-ska ali onako toplo ljudska i stvaralačka, da napišem dramu, niz kratkih priča i roman.

**“ZNAM DA NIJE SVATKO
SPREMAN JAVNO SE ZAUZETI,
BITI ISTAKNUT U SMISLU
DA RISKIRAŠ, ŽRTVUJEŠ
VLASTITU KOMOCIJU, ČESTO
SI NA METI SLABIH DUHOVA I
ZAPLOTNJAKA... JER TKO RADI,
PONEKAD GRIJEŠI, JASNO, A
JOŠ ČEŠĆE SMETA, POGOTOVO U
ŽABOKREĆINI. UKRATKO, NOSIŠ
OČITO ONOLIKO KOLIKO MOŽEŠ
PO(D)NIJETI, S BOGOM I NEKIM
LJUDIMA UZA SE.”**

Vjerojatno će barem nešto od toga ostati u svijetu mašte i snova.

L: Dani Antuna Šoljana u Rovinju i Pulski dani eseja Vaš su, jasno uz suradnike, svojevrstan kulturni i književni proizvod...

Šoljan kao značajno ime hrvatske književnosti druge polovice prošloga stoljeća, možda i najsvestraniji naš pisac toga doba, k tome i Rovinjanin ne samo ljeti. U tom je gradu napisao neke od svojih ponajboljih stranica. Trebalо mu se odužiti u Rovinju pa smo davno, nakon njegove smrti, pokrenuli Šoljanove dane. Opstali su i lijepo traju dvadesetak godina, vraćaju publiku i mlađe književnosti, ne samo Šoljanovo, negoli domaćoj općenito, pa i drugim autorima o kojima se na Danima raspravlja. Ogled kao žanr obožavam, zato sam pokrenuo Puliske dane eseja, međunarodnu priredbu, koja je došla do svojega 12. izdanja uskoro. Obrađili smo na njima eseistički mnoge intrigantne teme, predstavili mnoštvo autora i knjiga. Ima to smisla, i baš u Puli kao gradu eseju: nepredvidljiva je, razbarušena, svakakva, ali zacijelo zanimljiva mikstura... Bilo je svakakvih programa, projekata i proizvoda, kako velite, neki su se održali, neki su svoje rekli i ugasili se, neki se još možda i rode, tko će ga znati.

L: Jednom je netko rekao da o svemu možemo razgovarati i polemizirati, ali ne i o hrvatstvu Istre. O multikulturalizmu kao promašenom projektu integracije u njemačko društvo svojedobno je govorila kancelarka Angela Merkl, slično i britanski premijer David Cameron. Poznato je pismo bivšeg australskog premijera Kevin-a Ruda o imigrantima u Australiju, koje su hrvatski mediji prešutjeli. Svi navedeni jasno govore o paralelnom društvu manjinskih zajednica i kultura, koje se razvija u njihovim zemljama bez namjere integracije. Što je onda cilj kreatora tzv. multikulturalizma u Istri?

Svjetska iskustva s tim u svezi jesu kakva jesu, neka spominjete, svijet je kao globaliziran, a zapravo je u zbrici, neizvjesnu preustroju, strahu... Kakva je to vjera uime koje se, svjedoci smo sada na nedalekome Istoku, danomice svirepo ubija? Multi-kul-

ti formula, kakva se ponegdje na Zapadu provodi, očito ne daje dobra ploda. Hoće se civilizirani odnos, zrele sredine, ljudi bez kompleksa, nacije koje resi samopoštovanje e da bi se poštivalo drugoga. Inače zavlada kolonijalni mentalitet, što je u Hrvata, pa posljedično i Hrvata Istrana, poznata činjenica. Možda je takvo stanje donekle posljedica bremenite povijesti i ružnih iskustava, ali nije sve u tome. Hohšapleraj dnevne politike, i to je na djelu. Ulizivanje i dodvovanje nekomu „boljem“, „većem“, „jačem“, „bogatijem“. Pa pogledajte kroz koja smo sve poniženja i ucjene prošli tijekom pristupanja Europskoj uniji! Mjerila nipošto nisu za sve jednaka. U Istri se mnogo mistificira, laže i maže, podmeće, iskrivljuje itd., umjesto da se ozbiljno raspravlja, da se čuje svaka strana i svačije mišljenje, da se konačno završe svi ratovi i ne izvlače danomice kosturi iz ormara i eksplozivni zečići iz cirkuskih šesira. U tome smo jaka hrvatska regija. Rat može biti i rat riječima. Tako, naime, započinju mnoge tragedije. Uz časne iznimke, ja gotovo sve ovdasne i domaće političare, od najnižih razina nadalje, doživljavam cirkusantima, smiješnim figurama, a neke bogme i opasnim igračima spremnima na sve. Društvo nam je bolesno, ovo istarsko pogotovo, jer se uvijek kao držimo „hoch“, bolji smo navodno i uvijek smo nešto drugo. A što smo, tko smo? Koliko nesposobnih parolaša u jednoj regiji koja sebe samu mistificira i mitologizira. Učka kao mentalni balvan, specifičnosti koje to nisu, sve je naj, a stanje u društvu sve shizofrenije. Stvari treba nazvati pravim imenom, a to je teško

**“NAŽALOST, DANAS SE DALEKO
VIŠE PIŠE I ZNADE O EGZODUSU
ISTARSKOG PUČANSTVA NAKON
DRUGOGA SVJETSKOG RATA, KOJI
NAZIVAM KOMUNISTIČKIM ILI
„CRVENIM“, NEGOLI O ONOME
IZMEĐU DVAJU SVJETSKIH RATOVA,
KOJI NAZIVAM FAŠISTIČKIM ILI
„CRNIM“, KADA JE SAMO IZ ISTRE
PROTJERANO ILI OTIŠLO IZMEĐU
50 I 100 Tisuća NETALIJANA,
MAHOM HRVATA – PROGNANIKA ILI
EMIGRANATA. I SAM POTJEČEM IZ
OBITELJI ISTARSKIH EMIGRANATA.
MOGLO BI SE NAJKRAĆE I
BEZ OSTATKA REĆI KAKO JE
TALIJANSKI FAŠIZAM U ISTRI I
OSTALIM HRVATSKIM JADRANSKIM
KRAJEVIMA BIO PRIMJEROM
SUSTAVNA ETNIČKOGA ČIŠĆENJA,
ODNOSNO ETNIČKE ‘MELIORACIJE’
KAKO SU GOVORILI FAŠISTI.
SVOJE SU METODE NASILJA I PRIJE
SLUŽBENA DOLASKA NA VLAST ONI
‘UVJEŽBAVALI’, ŠTO ZNAČI NEMILICE
PROVODILI, U EUROPPI NAJPRIJE KOD
NAS, U HRVATSKIM PODRUČJIMA.”**

kada su toliki došli do povlastica na grbači i teškoj sudbini drugih. Većina kao manjina i obratno, to nigdje ne vodi dobru. Uostalom, što očekivati od stranke koja svoje prve početke, svjedokom sam, ima u „posudbi“ imena drugih kojima je doista, i programom i praktičnim djelovanjem, bilo stalo do rušenja komunizma i demokratizacije društva u našem zavičaju. Toliko je još toga pod tepihom! A hrvatstvo Istre iz Vašega pitanja je vjekovna činjenica – o kojoj nema dvojbe, rasprave ni cjenjanja. Jednostavno jest. Drugo je pak pitanje kakvo nam je stvarno stanje nacije danas i ovdje.

L: Uvijek ste bili izravnji i jasno argumentirano progovorate o proireidentističkim i projugoslavenskim političkim opcijama protiv identiteta Hrvata Istre...

Ako je bilo u kontekstu mojih istraživanja, u esejskičkim tematskim cjelinama ili pak u polemikama, da, zašto ne? Iako ne mislim da je sve u bivšoj državi bilo loše. Zato „projugoslavensko“ i „proireidentističko“, Vaši termini, nipošto nisu ni etimološki, a kamoli sadržajno jedno te isto. No, mogu imati slične posljedice po Hrvatsku i naš narod, pa i danas kao uvijek latentna prijetnja. Neke pojedinačne i kolektivne traume te identitetska kolebanja, blago rečeno, vuku i u Istri korijene iz prošlosti, novije ili nove, svakako iz spomenute već sudbine našega zavičaja tijekom protekloga stoljeća i u njemu suslijedne vladavine dvaju totalitarizama obojenih različito, ali u mnogome sličnih metoda i, donekle, posljedica. Znate, može se nešto umatati u celofan sa šljokicama kako i koliko je manipulatoru

činjenicama i istinom dragi, no istina će kad-tad na vidjelo. Danas se humanizam naziva antifašizmom gdje tomu jest i nije mjesto, ovaj se potonji, antifašizam, izjednačuje s komunizmom, što je bedastoča ili namjerna manipulacija, a sve onda valjda podrazumijeva postojanje fašizma. Otvorenio pitam, gdje je? Imam pravo na to i s razloga što imam i partizanske predke, i zato što u obitelji vjera i svjetonazor, ne kažem ideologije nego različita uvjerenja, nisu bili sukobljeni. Tako sam odgojen, pa mi je onda jasnije da je i zašto je najviše natruha fašizma – kao isključivosti, blaćenja drugoga i drugčijeg, ušutkavanja neistomišljenika, cenzura ili čak onemogućavanje svake kritike... – da je, dakle, tih i takvih metoda najviše, nekome će ovo zazvučati paradoksalno, upravo u riječima, djelovanju i tekstovima nekih grlatih i sveprisutnih antifašista, zapravo „antifašista“. Polažu vjenčiće, pišu im govorčice, žive u prapovijesti, šute za nekoliko tisuća kuna potpore svojoj udruzi. Šutjeli su i tada kad su, primjerice, pulsko kino „Zagreb“ današnji, nimalo naivni, politički skorojevići i neki naivni izvršitelji te ideje, na pulskome Korzu (Giardinima) prije koju godinu preimenovali u „Valli“. I što je rat, onaj Drugi, dalje, njih je sve više, tih „antifašista od profesije“. Za takve nije svaki zločin – zločin i nema svaka žrtva pravo na ime. Zašto? Pobjednik je samo onaj tko je velik u pobjedi. Ukratko, za mene je svaki humanist ujedno i antifašist, ali „antifašist“ (molim, vidjeti ovdje velike podebljane navodnike!) nije humanist. Je li humanistički, primjerice, uskogrudno i gotovo svakodnevno demagoški graditi umjetne barijere između pripadnikâ istoga naroda s obje strane Učke? Može li manjina ugrožavati većinu? Ne može u uređenim društвima. A može li većina ugrožavati manjinu? Odgovor je isti. U nas se time namjerno i po potrebi manipulira, što držim vrlo opasnim. Nekoliko karijerista, zapravo neradnika i nikakvih govornika, od Sabora do gradskih vijeća i Županijske skupštine, od takve manipulacije žive, no iza njih, siguran sam, neće ostati ništa dobra.

L: Kako tumačite živu hrvatsku narodnjačku političku misao u Istri od 19. st. do 1990., znači pod svim totalitarnim režimima, i njenu inverziju kod vladajuće lokalne i državne stranke u demokratskoj Hrvatskoj?

Ni vladajući lokalni niti vladajući državni nisu na visini zadaće i potrebite razine odgovornosti, to je tragično. Narodnjake su Titovi slistili, doslovno, svuda nakon Drugoga svjetskog rata, tako i u Istri. A bez njih, bez žive, zdrave i jake hrvatske političke misli ne bismo bili preživjeli fašizam, pa ni komunizam, iako ovaj potonji nije izišao iz srca i glava mnogih današnjih vlastodržaca, a onaj prvi živahno egzistira na najbližem zapadu, s osobitim „simpatijama“ prema

“UZ ČASNE IZNIMKE, JA GOTOV SVE DOMAĆE I OVDAŠNJE POLITIČARE, OD NAJNIŽIH RAZINA NADALJE, DOŽIVLJAVAM CIRKUSANTIMA, SMIJEŠNIM FIGURAMA, A NEKE BOGME I OPASNIM IGRAČIMA SPREMNIMA NA SVE. DRUŠTVO NAM JE BOLESNO, OVO ISTARSKO POGOTOVO, JER SE UVIJEK KAO DRŽIMO ‘HOCH’, BOLJI SMO NAVODNO I UVIJEK SMO NEŠTO DRUGO. A ŠTO SMO, TKO SMO? KOLIKO NESPOSOBNIH PAROLAŠA U JEDNOJ REGIJICI KOJA SEBE SAMU MISTIFICIRA I MITOLOGIZIRA. UČKA KAO MENTALNI BALVAN, SPECIFIČNOSTI KOJE TO NISU, SVE JE NAJ, A STANJE U DRUŠTVU SVE SHIZOFRENIJE. STVARI TREBA NAZVATI PRAVIM IMENOM, A TO JE TEŠKO KADA SU TOLIKI DOŠLI DO POVLASTICA NA GRBAČI I TEŠKOJ SUDBINI DRUGIH.

istočnojadranskim stranama. Netko će reći da pretjerujem, ali čitam ih i vidim svakodnevno, pa i u nekim istarskim foteljama, jer ne može se sakriti čud iza izvrnute retorike i pile naopako, treba pratiti poteze, odluke i katkad čitati između redaka. Dobrila, Lagnja, Spinčić, Mandić, Car Emin, Milanović, Mirković, Ciliga, Peruško, Črnja, Turčinović, Hek... i toliki drugi veliki Istrani nepresušno su vrelo, poticaj, nadahnuc, i nikada neće niti smiju pasti u zaborav mislećih ljudi koji Istru vide samo ovdje gdje prirodno pripada. Komu pravo, komu krivo.

L: Vjerujete li da strpljivo i uporno, uvijek za svoje, ali nikad protiv drugoga, ipak možemo prijeći mentalnu barijeru sažetu u sintagmi „oni priko Učke“ i mi, te njegovati svoj izvorni hrvatski identitet s ove i one strane „visoke“ planine, kako nas uče velikani hrvatske Istre?

Tužno je to što danas, u 21. stoljeću i navodno svojoj državi unutar EU, moramo postavljati i odgovarati na ovakva i slična pitanja. Ali očito je da razlozi tomu postoje. Mislim da sam odgovorio, odgovarajući na neka od prethodnih pitanja. Dakle, da, ipak je moguće, ali hoće se mudrosti koliko i hrabrosti, dosljednosti i poštovanja drugoga i drugčijeg jednakog kao i samopoštovanja i samosvijesti. Ovo posljednje, nerijetko, nije nam jača strana. Sustav obrazovanja i odgoja, svi čimbenici unutar njega – od roditeljskoga doma, preko škole i Crkve do vlastite obitelji koju stvaramo – temeljita preobrazba toga sustava, jedan je od preduvjeta priželjkivanog pomaka u svijesti većine. Tada Učka, ni da je višekratno viša, ne bi bila drugo doli lijep prizor, turističko odredište ili nepotrošiva pjesnička metafora.

ZAHVALA DRAGOM ŽUPNIKU

Svećenik Dragan Domšić 24. kolovoza 2014. godine održao je svoju posljednju misu kao župnik župe Imena Marijina u Zarečju. U znak zahvalnosti za sve godine njegova predana rada u Župi, mještani Zarečja oprostili su se od njega uz prigodan govor nakon čega mu je priređen mali domjenak. Uime župljana govor je pročitala Martina Ivaninić, koju je prvu krstio, a poklon mu je uručio Neven Kurelić. Govor je kod mnogih izazvao suze u očima:

*"Gospodine,
nismo tako vješti da poput Vas u neko-
liko riječi iznesemo ono najbitnije. Dopu-
stite nam da Vam uime svih župljanki i*

*župljana župe Zarečje uručimo mali znak pažnje i uputimo nekoliko rečenica, neko-
liko rečenica kojima ćemo pokušati pre-
nijeti svoju radost što ste bili naš župnik i
najiskrenije Vam zahvaliti za sve ove go-
dine koje smo proveli u zajedništvu.*

*Hvala Vam od srca na Vašoj skrom-
nosti, dobroti, vadrini i pozitivnom duhu.
Hvala Vam što ste bili uz nas u dobru i
zlu, u tuzi i veselju, što ste se s nama ra-
dovali rođenju djeteta, a tugovali za od-
laskom naših najmilijih.*

*Mnoge ste generacije u našoj župi od-
gojili te Vam ostajemo zahvalni što ste
svoje djelo i svoj život podijelili s nama,*

*što ste bili naš prijatelj, naš učitelj i naš
pastir, što ste nas naučili više računske
operacije: da množimo i dijelimo ljubav,
radost i sreću. Sve ono što ste učinili za
nas župljane i za našu župu, ostat će neza-
boravljeno i tko god preuzme Vaše mjesto,
imat će pred sobom velik zadatak jer Vas
će biti teško zamijeniti. Bez obzira što se
rastajemo kao župljani, ne rastajemo se
kao prijatelji. Voljeli bismo da nas i dalje
posjećujete i da budete uz nas jer ćete, gdje
god bili, biti dio nas, dio naše male župe,
naš gospodin.*

Još jednom, hvala Vam na svemu."

Blagoslovljena kapelica bl. Miroslava Bulešića u njegovom rodnom selu

Usubotu, 23. kolovoza 2014., u predvečerje, uoči 67. obljetnice mučeništva bl. Miroslava Bulešića u njegovom rodnom selu Čabrunići, mons. Ivan Milovan, biskup u miru, blagoslovio je novu kapelicu Blaženiku u čast. Svečanosti su, uz mještane i rodbinu Blaženika, nazočili vjernici iz susjednih župa te njegovi štovatelji iz raznih krajeva.

Kapelice nas pozivaju na molitvu, a kapelica, poput ove nas podsjeća da su sveci ljudi među nama, koji su se odlučili za svetost. Život bl. Miroslava dokaz je da je to moguće. Neka ova kapelica bude na duhovni rast žiteljima ovog sela, ali i svima onima koji ovamo budu dolazili kao hodočasnici, rekao je župnik, vlč. Darko Zgrabić te najavio kako će se svake godine 13. svibnja, o blagdanu Gospe Fatimske, red te kapelice slaviti sveta misa u spomen rođenja bl. Miroslava.

Okupljenima se tada obratio g. Ivan Milovan, mještanin sela Čabrunići i član odbora za gradnju, koji je okupljeno mnoštvo predstavio tijek radova i

izvođače. Osim prilozima mještana, kapelica je podignuta i donacijama štovatelja bl. Miroslava Bulešića, a mnogi su osim novca darovali svoj rad.

Autor projekta je arhitekt Branko Orbanić iz Žminja, a kapelicu je izgradio Dušan Burić iz Čabrunići. Ova je kapelica plod želje i zalaganja mnogih i kao takva vidljivi je znak zajedništva koje nadilazi ove prostore. Autor projekta je, nakon obrazloženja tehničkih detalja projekta i izgradnje, te najave da će niša u kapelici biti osvijetljena, izrazio nadu da će ova kapelica podsjećati na blaženstvo koje predstavlja i poticati na molitvu.

U nastavku je župnik, vlč. Darko Zgrabić, uz pratnju gitare izveo prigodnu skladbu „Molitva“ autora Izidora Poljaka, čiji je tekst bl. Bulešić zapisao u svome dnevniku.

Nakon pozdrava rodbini Blaženika, okupljenim mještanima, kleru i čelništvu Općine Svetvinčenat, mons. Ivan Milovan je naglasio kako je ta kapelica „bila naš dug Blaženiku koji je naš ponos, uzor i duhovna veličina koja poziva na naslijedovan-

je“. Govoreći o kapelici biskup je naglasio kako vertikala križa predstavlja don Mira koji je doista bio moralna vertikala društva svoga vremena u svim okruženjima gdje je djelovao, a horizontalni krak simbolično prikazuje širinu njegova srca koju je iskazivao prema svima koji su bili potrebni pomoći. Zahvaljujući snazi koju je nalazio u vjeri, bl. Bulešić je živio blaženstva, sve do „Blaženi proganjeni zbog pravednosti, jer njihovo je Kraljevstvo Nebesko“. Neka nam u ovom vremenu, kada uklanjanje Božjih zapovijedi dovodi do urušavanja društva, zagovor bl. Bulešića udijeli snage da slijedimo Kristov put Istine, da spoznamo njegovu Dobrotu i Ljubav, te da poput njega živimo u vertikali odnos s Bogom a u horizontali širinu srca u odnosu prema bližnjima.

U nastavku se zahvalama u ime obitelji Blaženika nazočnim obratio najmlađi brat Josip Bulešić, koji sa suprugom živi u Blaženikovoj rodnoj kući, te je posebno naglasio zahvalnost svima koji su uložili svoj trud u nastojanja da Miroslav Bulešić bude doveden na čast oltara. (G. Krizman)

Porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša blagoslovio je u Labinu, nadomak župne crkve Rođenja BDM, novi dekanatski Pastoralni centar „Bl. Miroslav Bulešić“. Kako bi lik našega blaženika zaista zaživio u sadašnjem vremenu, potrebno je nastojati ugraditi ga u sve pore vjerničkog i društvenog života, rekao je Biskup.

LABIN U četvrtak 21. kolovoza u labinskem Starom gradu, nakon svečanog euharistijskog slavlja u crkvi Rođenja BDM, porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša blagoslovio je i svečano otvorio dekanatski Pastoralni centar „Bl. Miroslav Bulešić“. Uz mnoštvo vjernika iz Labinskog i susjednih dekanata događaju su nazočili župnik domaćin, labinski dekan preč. Milivoj Koren, staropazinski župnik v.l. Željko Zec, donedavni župnik te župe koji je idejno i materijalno započeo i vodio uređenje pastoralnog centra, te drugi svećenici.

Velikan Istre i hrvatskog naroda

Ako pogledamo život bl. Bulešića, vidimo da je on i u svojim dnevnicima uvijek nalažeavao da čovjek treba radosno živjeti svoju vjeru. Vrijeme koje nam je darovano na ovome svijetu treba proživjeti na najbolji mogući način, naš nam je blaženik svo-

Blagoslovljen Pastoralni centar „Bl. Miroslav Bulešić“

jim životom upravo to i pokazao, a Crkva je i samim činom beatifikacije priznala njegove vrednote te nam stoga on može biti uzor življenja. Lik i djelo našega blaženika trebamo nastojati na svaki način ugraditi u sve pore vjerničkog i društvenog života. Otvaranjem, ovdje u Labinu, jednog centra koji nosi njegovo ime i podsjeća na tog velikana Istre i hrvatskog naroda, poziv je svima nama da na njegovu primjeru, kao i na primjeru Isusa Krista, prepoznamo što je bit istinskih vrednota, rekao je biskup Kutleša za Radio Labin.

Vlč. Željko Zec izrazio je svoje zadovoljstvo dovršetkom i blagoslovom Pastoralnog centra bl. Miroslava Bulešića u Starom Labinu. „Radostan sam zbog jedne dovršene ideje, ono što smo nekada snivali, sada smo ostvarili, uz rad, uz zajedništvo i napore, isplatilo se.“ Vlč. Zec bio je župnik labinske župe Rođenja BDM od 2000. do 2011. godine te je ujedno i najzaslužniji za idejnu i materijalnu realizaciju projekta uređenja pastoralnog centra. A s obzirom da je veoma spretan i u praktičnim građevinskim poslovima, osobno je, u suradnji s profesionalcima različitih strukovnih profila, odradio i jedan značajan dio konkretnih građevinskih radova. Za taj je prostor vlč. Zec isklesao i jedan reljef Istre veličine 1x1,5 m sa simbolično naznačenim Bulešićevim rodnim selom Čabrunići te Lanišćem, mjestom mučeništva. Vlč.

Zec je na poseban način zahvalio ljudima različitih profesionalnih profila koji su svojim volonterskim radom tijekom više godina doprinijeli realizaciji projekta te ujedno pokazali snagu zajedništva na koju ova župa može biti ponosna. Osim materijalnog dijela, suradnja koja je to omogućila proizvela je i nešto mnogo vrednije, a to je očitovanje ljubavi župljana prema tom župnom zajedništvu te svijest da je taj centar zaista njihov, namijenjen životu župne zajednice; to su vrijednosti koje, osim održavanja ovih prostora, mlade generacije trebaju preuzeti i nastaviti njegovati. „Želim da ovaj centar bude doista dostupan svakome, i župi i društvenoj zajednici općenito, kako bi svi zajedno imali koristi od tog lijepog djela“, zaključio je vlč. Zec. Pastoralni se centar proteže na prostoru od oko 120 m² i ima sveukupno 3 dvorane, uz popratne sadržaje. Na zidu je glave dvorane postavljena reljefna bista bl. Miroslava Bulešića, djelo kipara Dubravka Radmana, koji je posljednjih nekoliko godina realizirao više umjetničkih djela za razne istarske župe.

Uređenje je Pastoralnog centra započelo 2007. godine, a svečanim blagoslovom i otvorenjem okrunjena su nastojanja, kako vlč. Zeca, tako i sadašnjeg župnika preč. Korena koji je projekt doveo do završetka te svih vjernika ove župe koji su u taj projekt ugradili dio sebe. (G. Krizman)

Žminj: Proslava sv. Bartola

U obnovljenoj crkvici sv. Bartola tri krštenja

Vjernici su Žminja blagdan svetog Bartola apostola, 24. kolovoza 2014., proslavili svečanim misnim slavljem u crkvici sv. Bartola, na zapadnom ulazu u mjesto, na lokalitetu Malinica.

Tom je prigodom kršteno i troje djece: Gabriel, Matej i Adam, a župnik, vlč. Jordan Rovis, podsjetio je i da je prošle godine, o istom blagdanu, ovdje kršten mali Bartol. Župa Žminj, koja broji oko 2800 stanovnika, ove je godine imala 20 krštenja. Župnik je zahvalio svima koji su doprinijeli projektu obnove te crkvice jer, rekao je, „crkva je ogledalo i slika župne zajednice“. Crkva sv. Bartola sagrađena je polovicom 16. stoljeća, a prva je obnova bila 1721. kada je napravljen drveni retabl za glavni oltar, djelo domaćeg autora. Na bočnom oltaru nalazi se retabl sv. Agate. U prigodnoj hortiliji župnik se osvrnuo na lik sv. Bartola, Natanaela, koji je, nakon prvotne nesigurnosti, zdušno prihvatio vjeru u Isusa Krista te za tu vjeru podnio i mučeništvo, poput bl. Bulešića, čiji spomandan mučeništva danas slavimo, podsjetio je župnik. (G. K.)

Ne za školu već za život učimo - također i u Crkvi

LABIN Početak nove školske godine, a za nas u Crkvi i pastoralne godine (briga za spasenje čovjeka), opravdan je razlog da ovaj naš članak posvetimo školi, pa i vjeronauku. Već su stari Latini govorili: „**Non scholae, sed vitae discimus – ne za školu već za život učimo.**“

Stvari su jasne: škola je tu da nas spremi za život. Autentična škola nije samo obrazovni sustav, već je i odgojni jer ako nije tako, ona je manjkava – *šepava*. I ne samo to, škola treba na svoj način biti neutralna, tj. ne nametati neke svjetonazore, premda će u procesu učenja dati informacije o odnosnim društvenim procesima, tako i o religiji i vjeri, prema izboru roditelja i njihove djece. Djeca i mladi i u kontekstu svoje obitelji sami će se opredijeliti što će uzeti za život. Tu dotičemo obitelj, premda nam ovoga trenutka nije prva tema, nego je zahvaćena već naznačenom temom učenja za život. Netko je lijepo napisao da se čovjek formira u „tri sedmice“, tj. tri puta sedam godina.

Prva sedmica – sijanje, što znači da dјijete u obitelji i vrtiću prima životne vrednote i ponašanja.

Druga sedmica – razvijanje, kod djeteta se razvija ono posijano, što znači da se razvija sve dobro i pozitivno i odgojem suzbija negativno. Ta zato redovito školovanje počinje u 7. godini.

Treća sedmica – prihvaćanje, već smo u pubertetu, tj. prvoj adolescenciji, kad mladi postaju kritični, rado prosvjeduju i traže osobni put u život. Ne mora se govoriti baš o sedam godina, kod nekih možda šest ili osam, ali tu smo negdje. O toj zakonitosti treba voditi računa i škola i druge društvene ustanove kojima je povjerena briga oko odgoja djece. I nikad se ne smije zapostaviti obitelj, ni prema nacionalnim ni prema međunarodnim zakonima jer obitelji pripada osnovno i prirodno pravo na izbor odgoja i škole sa svim njihovim datostima... Kad djeca ulaze u školu, vodeći računa o svemu rečenome, treba ih upućivati i poučavati o osnovnom snalaženju i ponašanju u društvu. Kad ulaze u srednju školu, kad više do izražaja dolazi njihovo dostojanstvo i životni odabi-

ri, također i zvanja i zanimanja, škola treba djecu spremati upućivanjem i učenjem kako će se kao zrele osobe naći u društvu i u svojoj profesiji. Tu bi se moglo govoriti i o pripravi za bračni i obiteljski poziv jer tko danas sprema mlade za to uzvišeno zvanje, od kojeg ovisi budućnost i sreća i njih samih i društva? Nešto na tom području čini Crkva, ali nedovoljno. No, to će biti tema za jedan od sljedećih brojeva.

A što s vjeronaukom u školi i još župnom katehezom?

Kad je riječ o vjeronauku u školi, bilo katoličkom, muslimanskom, pravoslavnom, riječ je o jednom obogaćivanju religiozne kulture samih učenika i prilika da bolje upoznaju svoje korijene, osobito korijene europske kulture, koja je izrasla iz kršćanskih temelja. Istina, ovdje je riječ i o prilici navještaja – ponude, životnih vrednota jednog osobitog stila života. To je već odgoj za koji će se djeca i mladi slobodno opredijeliti, podržani od svoje obitelji. To još nije ideologija, ali bi to postala kad bi im to bilo nametnuto, kao što je bio nametan tzv. **zdravstveni odgoj** ili kako se zamišljao **građanski odgoj**. Dobro je da i odgovorni znaju biti na ljudskoj i demokratskoj razini da se ne ponavljaju stare pogreške. Što se nas u Crkvi tiče, školski vjeronauk, bilo u osnovnoj, bilo u srednjoj školi, izborni je predmet, ali jako pogodan za informaciju i dublje upoznavanje vjere. Na svaki način on je i pretpostavka za svu djecu i mlade koji planiraju primati sakramente Crkve i sudjelovati u njenu životu (biti učenici Kristovi). U školi je dobra informacija i već upućuje na područje odgoja. Međutim, sve će upotpuniti **župna kateheza** kojom ulazimo u bližu pripravu za pričest, krizmu pa i za krštenje (onih koji još nisu kršteni). Župna je kateheza kao praksa vjere normalna i prirodna zadaća i sve druge djece krštenika, dakako, i mladih, pa i odraslih (o tome u sljedećim brojevima).

Vjera, naime, postaje prava kad se i živi jer Isus je govorio: „**Tko će biti moj učenik, neka me slijedi!**“ Ugodno razmišljanje i lijep pozdrav do sljedećeg broja. (Milivoj Koren, svećenik)

Održan XI. „Koncert sv. Eufemiji“

Koncertom duhovne glazbe „Koncert sv. Eufemiji“ na rovinjskom središnjem gradskom trgu započeo niz sadržaja kojim Rovinjci ponosno slave svoju nebesku zaštitnicu

Unedjelju 7. rujna 2014. u Rovinju je održan 11. „Koncert sv. Eufemiji“.

Dvadesetak je izvođača suvremene duhovne glazbe tijekom dvosatnog programa podarilo publici niz novih i poznatih duhovnih šansona na hrvatskom i engleskom jeziku, a s obzirom da je u Rovinju turistička sezona još osjetno prisutna, osim Rovinjaca, u publici je bilo i mnogo inozemnih gostiju. Događanje je započelo misnim slavljem koje je u rovinjskoj župnoj crkvi sv. Eufemije predvodio novi rovinjski kapelan, mladomisnik Karol Homieja, a glazbeno su ga pratili sudionici koncerta. Voditelji Vesna Terzić i Slavko Nedić provedeli su publiku programom predstavljajući izvođače, od kojih su neki redoviti sudionici ovog glazbenog događaja kojim počinju zbivanja povezana s proslavom Sv. Eufemije. Nastupili su: Zbor „Mihovil“ iz Splita, „Zvonimir Kalić & Band“ iz Vrpolja, „Anjel“ iz Podstrane, Eleonora Dobrović, Gracijan Terzić, Davor Terzić i „Zbor mlađih Svetе Eufemije“. Organizatori i umjetnički ravnatelji koncerta i ove su godine bili bračni par Vesna i Davor Terzić, idejni začetnici tog glazbenog događaja koji već jedanaest godina daruju publiku tim jedinstvenim glazbenim doživljajem. Ponus i ljubav kojima Rovinj časti svoju nebesku zaštitnicu iskazani su s preko četrdeset glazbenih, kulturnih, sportskih i drugih zbivanja koja se u gradu tijekom desetaka dana održavaju u znaku Sv. Eufemije.

No, nisu samo Rovinjci posebno blisko povezani sa svojom sv. Eufemijom jer dio „duše grada“ čine i brojni domaći i inozemni gosti koji u Rovinju dugi niz godina provode svoj godišnji odmor pa nije nimalo neobično u razgovoru s njemačkim, austrijskim ili talijanskim gostima naići na ljude koji već trideset, četrdeset ili čak preko pedeset godina dolaze na odmor u Rovinj, i to planirano upravo u vrijeme proslave svete Eufemije. (G. K.)

OBNAVLJANJE ZAJEDNIŠTVA I IDENTITETA RODA

U Raklju je održan susret pripadnika „RODA VALIĆA“, potomaka Gašpara i Mile Valle

Brojni potomci obitelji Gašpara i Mile Valle, rođenih u Raklju još sredinom 19. stoljeća (Gašpar 1841., Mila 1846. godine), koji su imali pet sinova (Ive, Martin, Tone, Jakov i Paškvalin) i kćer Fošku, okupili su se na susretu u Raklju da bi obnovili sjećanje na te svoje predke i dali novi poticaj zajedništvu koje su oni živjeli i potvrđivali u duhu međusobnog druženja, povezanosti i bliskosti.

Zanimljivo je da Mate Balota u romanu „Tjesna zemlja“, u kojem prikazuje društveni i gospodarski život u Raklju i južnoj Istri u 19. stoljeću, u dva navrata spominje Gašpara Valića i njegove sinove. Tijekom stoljeća i po razgranalo se to potomstvo Gašpara i Mile u brojne obitelji raznih prezimena – Valle, Vale i Valić, ali s istim baštinjenim identitetom i svijeću da svi oni pripadaju jednoj istoj grani „roda Valića“. Oni najmlađi danas čine već peti naraštaj tog roda. Znatan broj potomaka živi u iseljeništvu, najbrojniji su oni u Americi, osobito u SAD-u i Kanadi, ali ih ima i u europskim zemljama: Italiji, Francuskoj, Belgiji, Švedskoj... Rakalj ipak ostaje

POZDRAVNA RIJEČ AGNEZE VALE, NAJSTARJE PREDSTAVNICE RODA
DRAGI MOJ RODE, SADA SAN JA NAJSTARJA ČASNOMA VALIĆA
RODA. ISPUNJENA MI JE ŽELJA I RADOST DA SMO U LIPOJ
KUMPANIJI DO PETEGA KOLINA DIDA GAŠPE I BABE MILE I NJIHOVIH
PET SINI : IVE, MARTINA, TONE, JAKOVA, PAŠKVALINA I ŠĆERI
FOŠKE. U VELIKOJ VALIĆA FAMEJI SE JE RAĐALO I UMIRALO, MA
VAJK JE BILO ŽIVIH PETNAJST DUŠ U FAMEJI, TRI NEVISTE POD
JENIN KROVON S DVOJA ULAZNA VRATA. BOGATSTVO JE BILO
VELIKO U ZEMLJI I KROVI, TEZE SU BILE PUNE BLAGA. DID GAŠPE JE
TENDIJA GOVEDA, A SINI I NJIHOVE ŽENE DELALI SU U KAMPAÑJI,
BABA MILA JE DOMA GOJILA DICU I KUHALA. KAKO SU DICA RESLA,
POSTAJALI SU PASTIRI I POMOGLI SU U SVEMU. NA VEČER KADA SE
SKUPLJALA FAMEJA, POZDRAVLJALO SE JE „FALJEN ISUS“, A BABA
MILA JE ODGOVARALA „VAZDĄ BUDI“. POKLE VEĆERE POSIDALI BI
SE OKO OGNJIŠTA...ONI SU NAŠE STABLO, MI ŠMO NJIHOVE GRANE.
NEKA SE SLIKA I PIŠE, KAKO BI MLADI NARAŠTAJ VIDIJA OD KUDA
SU NJIHOVI KORIJENI. ZA UVI DANAŠNJI SKUP UD SVEGA SRCA FALA
UNIMA KI SU SE ZAUZELI DA SE NAJDEMO, JEDAN DIO RODA VALIĆA,
DA BI DALI POČAST NAŠOJ DIDOVINI.

nezamjenjiva koljevka roda i jedinstveno mjesto zajedničkog susretanja.

Inicijatori ovog susreta bili su Rita Blažić, Zorica Špac i Dino Bedrina, a u organizacijskom povjerenstvu sudjelovali su predstavnici prvih šest obitelji – prvo naraštaja. Tako se okupilo sedamdesetak pripadnika roda, a među njima bilo je i desetak iseljenika iz Italije, SAD-a i Kanade. Među prisutnima bilo je i neko-

liko osoba težeg zdravstvenog stanja, a njihova velika želja za tim susretom bila je jača od zdravstvenih smetnji. Brojni su rođaci javili o svojoj sprječenosti, ali su izrazili oduševljenje ovom inicijativom. Susret je priređen u vrijeme kada u Raklju uobičajeno borave i brojni rakljanski iseljenici, desetak dana uoči Svetice, blagdana Rođenja Blažene Djevice Marije – Male Gospe, zaštitnice župe, koji se u Raklju svečano slavi već stoljećima. Susret je započeo u rakljanskoj crkvi, svetom misom koju je predslavio župnik vlč. Gracijano Živolić, za predke Gašpara i Milu i sve pokojne u obiteljima koje su od njih proizšle. Misno je pjevanje predvodila Ana Bedrina.

U drugom dijelu susreta, u dvorani rakljanskog Mjesnog doma, u programu koji je vodila Rita Blažić, okupljeni je rod pozdravila najstarija predstavnica roda, Agneza Vale, te potom Guerino Ratko Percan, a Mauro Valić otpjevao je pjesmu bogatu simboličkim vrijednostima „Rodila loza grozda dva“, nakon čega su svi prisutni zajedno pjevali pjesmu „Ispod Raklja sela“. Tijekom večeri, u ozračju radosti višesatnog zajedničkog druženja, pjesme i plesa, iznosilo se sjećanja i svjedočanstva o životu i zajedništvu predaka. Izgled i stariinski nošnji te plemenit lik Gašparove i Miline kćeri Foške, ljubimice svoje petero

Arhiv Glas Istre, foto Neven Lazarović

braće, živo je opisala Ana Sorajić. Neki su sudionici istaknuli kako je tih petero braće i sestra nedjelju shvačalo i živjelo kao „Dan Gospodnj“ poseban dan za susret s Bogom i bližnjima, pa su i onda kada su već imali vlastite obitelji, nastavili živjeti u zajedništvu posjećujući se i družeći najviše upravo nedjeljom. Naglašeno je kako je to njihovo svjedočanstvo nama poruka i poticaj da više vrednujemo i živimo takvu „kulturnu nedjelju“. Tijekom susreta izveden je i kraći recital čakavskih pjesama iz autorskih zbirkirije troje pjesnika (Agne Vale, Andjelo Jano Valle i pok. Đino Valić). Organizaciju zajedničkog stola ića i pića,

čime je također izraženo zajedništvo roda, predvodila je Mirjana Valić. „Obiteljsko stablo“, koje je iz prikupljenih podataka finalno izradila Andželina Greblo, izvješeno u dvorani, bilo je dodatna atrakcija ove iznimne večeri.

Mnogi su sudionici izrazili kako su obogaćeni ovim susretom, ozračjem srdačnosti, bliskosti i zajedništva koje se tu doživjelo, kako među onima koji se poznaju, ali se rijetko susreću, tako i među onima, osobito mlađima, koji su se tek tu prvi put susreli i upoznali. To doživljeno bogatstvo i ljepota zajedništva brojnih obitelji istoga roda proizlaze iz pozitivnog

iskustva bliskosti prethodnih naraštaja, ali je i rezultat činjenice da je susret upriličen isključivo radi druženja i zajedništva, a ne radi nekih drugih, uobičajenih povoda okupljanja roda – najčešće u izvanrednoj prigodi posljednjeg oproštaja s bližnjima. Svi su poželjeli da se takav povremeni susret roda ustali i postane tradicija. Takvo je iskustvo poticaj da se i unutar temeljne obitelji, u kojoj živimo i koja nam je dragocjena za kvalitetan život, posveti više vremena i pažnje za međusobnu komunikaciju. (I. D. B.)

PULA - PROSLAVA BLAGDANA MALE GOSPE U SVETIŠTU GOSPE OD MILOSTI

Svetište zasjalo negdašnjim sjajem

Udrevnom pulskom marijanskom svetištu Gospe od Milosti na periferiji grada, blagdan Male Gospe proslavljen je svečanim koncelebriranim misnim slavlјem koje je predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan s upraviteljem Svetišta fra Bojanom Rizvanom, donedavnim upraviteljem fra Stankom Škuncom, župnikom i gvardijanom pulskog samostana i župe sv. Ivana Krstitelja fra Đurom Hontićem, fra Nikicom Batićem iz samostana sv. Franje i vlč. Dragutinom Petrovićem.

„Moliti Krunicu znači s Marijom gledati lice Isusovo“

Nakon uvodne riječi pozdrava upravitelja Svetišta, Biskup je naglasio važnost Svetišta Gospe od Milosti u povijesnoj perspektivi vjerničkog života Pule. Blagdan Male Gospe kalendarski pada tri tjedna nakon svetkovine Uznesenja BDM na nebo. Naime, tijekom svih mjeseci u godini slavi se neki marijanski blagdan kako bi nam Marija kao uzor bila stalno blizu u našoj svakidašnjici. Prisjetivši se riječi svetog pape Ivana Pavla II., Propovjednik je naglasio kako „moliti Krunicu znači s Marijom gledati lice Isusovo“ i u otajstvima razmatrati Njegov život. Dok je prije II. vatikanskog koncila Marija promatrana više kao bezgrešna, uzvišena u nebeskoj slavi, nakon tog epohalnog događaja Mariju se počinje sve više promatrati kao uzor življenja vjere u ovozemaljskom životu, kao ženu koja je hodala putem vjere i uz poteškoće i iskušenja ovozemaljskog života. Ona nam je stoga savršen uzor kako proći kroz noć vjere, a ustrajati u vjeri i po-

vjerenju prema Bogu unatoč problemima. Jednostavno, Marija nam je uzor kako u praksi živjeti zakon ljubavi, u svakidašnjici ljubiti Boga i bližnje. Marija nam je ne samo uzor nego i pomoćnica i zagovornica da je u njezinu uzoru slijedimo, zaključio je Biskup.

Na kraju misnog slavlja održana je tradicionalna procesija sa slikom Gospe od Milosti, a fra Bojan je prije same procesije okupljenim vjernicima posvjестio simboliku tog procesijskog hoda za slikom uz pjesmu i molitvu te izrazio zahvalu hodočasnicima, zboru, braći svećenicima te biskupu Milovanu čestitavši mu pritom zlatni jubilej svećeništva.

Svečanost je zaključena svečanom posvetnom molitvom Gospo od Milosti koju je pred slikom izmolio biskup Milovan.

Samoj proslavi Male Gospe prethodila je trodnevna duhovna priprema koju je predvodio fra Željko Klarić, župni vikar Župe sv. Ivana Krstitelja u Puli. Misno slavlje koje je bilo u jutarnjim satima na blagdan Male Gospe u ispunjenoj crkvi Gospe od Milosti predslavio je fra Bojan Rizvan, upravitelj Svetišta. Ove je godine, zahvaljujući izuzetno velikom broju hodočasnika, Svetište Gospe od Milosti ponovno zasjalo svojim negdašnjim sjajem. Nadati se je da će, s obzirom na očite napore koji se ulažu u ponovno vraćanje važnosti i znakovitosti koje je to Svetište u prošlosti imalo za vjernike Pule, ono zaista i ponovno postati mjesto gdje Majka Božja od Milosti dočekuje Puljane u velikom broju jer Ona i danas bdi nad tim gradom na sedam brežuljaka. (G. Krizman)

Sakrament krštenja nužan za spasenje?

ILJA JAKOVLJEVIĆ

Govor o sakramentima u redovitom se pastoralnom djelovanju olako pretvoriti u govor o uvjetima primanja sakramenata i samom obredu. Međutim, malo se govori o samoj biti pojedinog sakramenta, posebno o značenju sakramenta za pojedinca, ali i cijelu zajednicu. Sakramenti nisu samo privatni čin pojedinca, već su duboko povezani sa zajednicom. Sakramenti nas upućuju na zajednicu, dapače, sam nas sakrament krštenja uvodi u Kristovu zajednicu. *Zakonik kanonskog prava* naziva ga „vrata sakramenata“ te „prijevo potrebним za spasenje“ (kan. 849). U teškim vremenima za Crkvu, posebno kod nas u komunističkom vremenu, mnoge su naše bake, none, bile duboko svjesne da je krštenje „prijevo potrebno za spasenje“ pa su nekada novorođenu djecu krstile mimo znanja i volje njihovih roditelja. Duboko su vjerovale kako je sakrament krštenja nužan za spasenje. Nisu poznavale teologiju sakramenta krštenja, ali su znale bit sakramenta. Mi danas u pripremama za sakrament krštenja previše naglašavamo juridičku ili ceremonijalnu stranu sakramenta dok o teološkoj manje govorimo jer mislimo da nas roditelji ne razumiju. Tu postoji opasnost da zbog juridičkih poteškoća kod pojedinih tražitelja sakramenta krštenja (roditelji nisu crkveno vjenčani, nemaju odgovarajućeg kuma...) „ugušimo“ onu želju za krštenjem djeteta. Nikako nesređeno stanje u obitelji ne smije postati zapreka krštenju djeteta. Roditelji mogu biti neodgovorni, ali ta neodgovornost ne smije postati zaprekom da dijete bude „okupano“ božanskom milošću, da bude „neizbrisivim biljegom suočljeno Kristu“ (kan. 849). Krist je u konačnici taj koji obnavlja ljudsku narav, a ne volja ili znanje roditelja.

Zakonik naglašava i pastoralnu stranu priprave roditelja djeteta i kumova, ali je ne stavljaju kao apsolutni uvjet za krštenje, a još manje ona utječe na samu valjanost sakramenta. Preporuča se katehizacija roditelja i kumova s ciljem da bolje razumiju smisao sakramenta krštenja kako bi ga poslije živjeli kao sakrament spasenja. Međutim, danas nije dovoljno samo katehizirati roditelje i kumove, već je potrebna katehizacija cijelokupne župne zajednice. Ona se može ostvarivati na razne načine, a jedan su od njih i tematske nedjeljne propovijedi. Potrebno se uvijek iznova vraćati teologiji sakramenata kako bi vjernici postali „djelotvorni sakramenti u društvu“.

Katehizacija roditelja kao preduvjet krštenja?

Roditelji nerijetko, tražeći krštenje za svoje dijete, shvaćaju taj sakrament kao određeno pravo koje oni kao vjernici imaju. Istina je da nitko od nas nema pravo na sakramente jer su oni ponajprije Božji dar preko Crkve, ali s druge strane, tko to sebi može uzeti za pravo da nekome uskrati milost biti dijete Božje, biti oslobođen istočnog grijeha te postati baštinikom spasenja. Nisu svi roditelji svjesni značenja krštenja, ali se ne može zanemariti ni ona minimalna želja za krštenjem. Neki roditelji čak i nisu kršteni, a traže krštenje za svoje dijete. U takvim situacijama treba uvažiti želju roditelja jer će se krštenjem djeteta „presjeci vrpca“ istočnog grijeha i omogućiti da poteče izvor božanske milosti. Crkva nas uči kako je krštenje „nužno za spasenje onih kojima je Evanđelje naviješteno i koji imaju mogućnost zatražiti ovaj sakrament“ (KKC, kompendij, br. 1257). Ako je krštenje nužno za spasenje, a kod nas svi imaju mogućnost tražiti ovaj sakrament, svi mi kršteni na jedan smo način suodgovorni da naši bližnji budu kršteni – da budu pripušteni vrelu Božje milosti.

Problemi nastaju tamo gdje možda ti isti roditelji ne ispunjavaju određene uvjete (neregularni brakovi ili ne prihvaćaju katehizaciju, a još manje određeni sakramentalni život), ali traže krštenje. Ne smije se zanemariti ova njihova želja, a ponajmanje prigodom prvog susreta „čitati bukvicu“ roditeljima. Ako se to dogodi, roditelji traže „manje zahtjevne župnike“ koji će im krstiti djecu. U takvoj situaciji nitko nije u pravu, a najgore bi bilo da roditelji odustanu od krštenja djeteta. Postavlјati prevelike zahtjeve pred roditelje, pastoralno je neopravданo, a olako dijeliti sakramente je nerazborito. Odgađanje krštenja, ako s tim roditelji nisu suglasni, ne bi bilo uputno. Postoji opasnost da se roditelji razočaraju u Crkvu, a djetetu da bude uskraćena sakramentalna milost. Tko to ima pravo nekome uskratiti sakramentalnu milost?

Kad je riječ o krštenju odraslih osoba, stvari se mijenjaju. Sad više u prvom planu nisu roditelji, već sam tražitelj krštenja. Traži se njegov slobodan pristanak te određen stupanj poznавanja vjere. Svakako nije dovoljno samo znanje, ono se može danas lako stići, budući da postoje brojne teološke knjige i časopisi. Potrebno je postići da tražitelj sakramenta počne živjeti svoju vjeru – sakramentalni život. I ovdje nailazimo na određene poteškoće jer je ponekad tražitelje sakramenta krštenja nešto ponukalo da se odvaze krstiti. Najčešće je to sklapanje braka s katoličkom strankom ili prigodom izbora za kuma. Jasno je da kum ne može biti i tu ne treba olako samo radi kumovanja nekoga priupustiti sakramentima kršćanske inicijacije. Kad je riječ o sklapanju ženidbe, tu bi se moglo po kraćem postupku dotičnu osobu pripremiti na krštenje kako bi ženidba uživala sakramentalni karakter, ali nikako tom prigodom podijeliti i krizmu. Za krizmu treba tražiti dulju pripravu i aktivniji sakramentalni život.

OSTAVKA VLADE, IZBORI I NEKANDIDIRANJE SADAŠNJEG PREDSJEDNIKA POMOGLI BI HRVATSKOJ

MARIO SOŠIĆ

Smatrao sam, kao i većina onih Hrvata koji su željeli svoju samostalnu i demokratsku državu, da će se takva Hrvatska brže i uspješnije razvijati na, više ili manje, svim područjima društvenog života. Taj je osjećaj izvirao iz činjenice da se hrvatski narod, unatoč svim političkim i drugim jugoslavenskim nepravdama i nejednakostima, ipak uspijevao organizirati kao jedna od najuspješnijih zajednica u ondašnjoj državi. K tomu su se pripadnici našeg naroda, koji je bio zbog političkih pritisaka najraseljeniji narod u Jugoslaviji, u drugim tudinskim sredinama izuzetno dobro ostvarili i afirmirali na gospodarskom i općedruštvenom planu. Svoju su snagu, materijalnu i moralnu, uostalom najbolje iskazali tijekom stvaranja i obrane svoje mlade države.

Hrvatska propada – kako to zaustaviti?

Kakva je stvarna situacija, u tom pogledu, danas?

Svakodnevno, i svekoliko, doživljavamo da se Hrvatska posve nekontrolirano kotrlja raznim društvenim, gospodarskim, moralnim i drugim stranputicama, gotovo brzinom slobodnog pada. Društveni i psihološki očaj pojačan je spoznjom da nemamo sposobnog, a još manje odgovornog vodstva koje bi promijenilo tu situaciju i zaustavilo taj negativni trend. Široke je slojeve hrvatskog društva stoga zahvatilo beznađe, strah pred budućnošću, poriv da se masovno napusti zemlja i odseli bilo gdje izvan Hrvatske, a sve je više i onih, velikih i malih, koji svoj željeni ili preživljavajući status rješavaju raznim oblicima kriminala. To je, dakle, višestruko negativno i opće krizno društveno stanje. Političko vodstvo, na raznim razinama i u raznim upravljačkim strukturama, koje je proizvelo ili dopustilo taj negativni proces, absolutno nema više nikakav kapacitet, ni stručan ni moralan, pokretanja bilo kakve pozitivne društvene reforme. Kad čak preko 80 % hrvatskih građana smatra vladinu politiku krivom, nema se tu što više mudrovati i čekati. Ali narod sam, niti zna, niti može potaknuti promjenu stanja. A niti će nam netko izvana, iz EU-a, riješiti naše velike unutrašnje probleme. Takva se negativna društvena i politička stanja, u pojedinim etapama razvoja država, događaju i drugim zemljama. Nedavno u Grčkoj, Španjolskoj, Italiji, Sloveniji... I takve su se situacije razriješile na jedino moguć i djelotvoran način: ostavkom vladajućih i raspisivanjem izbora. Vladajuća politička garnitura i opcija, ako je svjesna

svoje političke i moralne odgovornosti, poljavači se s vlasti i na izborima daje priliku novim ljudima i političkim opcijama, da oni novim idejama i uz potporu naroda, pokušaju razriješiti krizu i usmjeriti razvoj prema nekim boljim i dostižnim ciljevima. Sama činjenica što je ostvarena *promjena*, u takvim kriznim situacijama poput ove naše, dakle, otišli su dokazano neuspješni i nesposobni, absolutno je pozitivno motivirajući element opće društvene mobilizacije za izlazak iz krize. Ta je socio-psihološka činjenica izuzetno važna za uspjeh reforme, čak i važnija od same kvalitete novog programa, sposobnosti i političke mudrosti pojedinaca i nove upravljačke strukture.

Ostavka bi ove vlade bio normalan i spasonosan politički čin

Ako su ove postavke u najvećoj mjeri točne, pitamo se što se čeka s ostavkom vlade i raspisivanjem izbora u Hrvatskoj te zašto se, i uime koga, aktualni predsjednik Republike bori za još jedan predsjednički mandat? Pokušajmo se sjetiti, za ovu analizu, nekoliko važnih društvenih projekata i ciljeva koje su, na dobro cijele zemlje, ostvarile dosadašnje hrvatske vlade. Ostavimo zasad po strani, radi jasnoće argumentacije, sve ono što nisu napravile ili su loše napravile. Nekoliko vlada u devedesetima, zajedno s predsjednikom Tuđmanom, ostvarilo je cijeli niz pozitivnih ciljeva: međunarodno priznanje, uspješna obrana, zbrinjavanje izbjeglica i izgradnja nastrandalih krajeva, uvođenje vlastite valute, jeftina prodaja društvenih stanova stanarima, niska razina vanjske zaduženosti, očuvanje portfelja državnog vlasništva...

Račanovoj se koalicijskoj vlasti mora prisati u dobro: otvaranje prema Europi, početak pregovora s EU-om,iniciranje većih infrastrukturnih radova (ceste)... Sljedeće dvije, uglavnom HDZ-ove, vlade (Sanader, Kosor) uspješno su završile pregovore s EU-om, izgrađena je velika cestovna infrastruktura, u više od pola mandata bilježen je pozitivan gospodarski rast, pokrenuo se učinkovit proces borbe protiv korupcije, i to najprije u vlastitom političkom dvorištu... Nažalost, u vrijeme postojeće «kukuriku vlade», koja okuplja čak četiri lijeve političke opcije (SDP, HNS, IDS, HSU), koja ima parlamentarnu većinu, k tomu i predsjednika Republike iz istog političkog miljea, nema se što zabilježiti kao značajnije društveno doстиgnuće, relevantno za svehrvatski interes. Unatoč svemu iznijetom, nema nikakvih naznaka da bi vlast dala ostavku, a predsjednik raspisao parlamentarne izbore. Ne,

vlada želi odraditi svoj mandat do kraja (još najmanje godinu dana) i još ga lažnim obećanjima («bit će bolje iduće godine») i drugim političkim i ideološkim trikovima želi produžiti, a predsjednik pak, bez imalo osjećaja vlastite političke i moralne suodgovornosti za krizno stanje u državi, svojom novom kandidaturom zapravo stoji na putu svekolikoj političkoj i moralnoj obnovi u Hrvatskoj, koja je vajipuće potrebna. On se dokazao kao flegmatičan i uskointeresni lik, svjetonazorski čvrsto vezan za komunističko bezbožno nasljeđe, bez liderskog stava i ponašanja, i bez potrebnog aktivizma u korist Hrvatske, bilo da je riječ o domaćoj ili vanjskoj politici.

Hrvatski demokratski apsolutizam

Ovakvo je ponašanje hrvatske upravljačke strukture jednostavno presedan u recentnoj europskoj politici. Takav je *demokratski apsolutizam* nepoznat europskoj političkoj kulturi. Pogledamo li sve tranzicijske postkomunističke zemlje, politički nama slične, u srednje-istočnoj Europi (Slovenija, Mađarska, Češka, Poljska, Rumunjska, Bugarska), lako se uočava kako je u svima njima dozajilo do ostavke vlada i prijevremenih izbora, i to uvijek s ciljem iznalaženja rješenja za izlaz iz političke, gospodarske ili opće društvene krize. Nevezano je li kriza uzrokovana unutrašnjim razvojem, vanjskim nepovoljnim utjecajem, ili i jednim i drugim. Jedino u Hrvatskoj nije nikad došlo do prijevremenih parlamentarnih izbora, a niti su predsjednici, radi općeg dobra, odustali od svog drugog mandata. Sto nam to pokazuje? Pokazuje nam kako je hrvatska politika, po uzoru na nekadašnji komunistički demokratski centralizam, zapravo prvenstveno usmjerena na očuvanje pojedinačne i kolektivne vlasti i političkih funkcija, a ne prema razvoju društva i općem dobru. Takav oblik nakaradna vladanja, demokratski apsolutizam, kojemu je isključiv cilj zadržavanje demokratskim izborom stečene vlasti i osobnog položaja, neovisno o tome je li za to vrijeme ostvaren opći društveni uspjeh ili neuspjeh, našao je u Hrvatskoj svoj pravi ambijent. Vidimo kako se mnogi dužnosnici u Hrvatskoj, od župana do gradonačelnika i načelnika, od ministara i pomoćnika do direktora javnih poduzeća i ustanova, ne miču sa svojih funkcija pa ni onda kad su pod istragama, kažnjeni ili zatvarani. Vlast i vladavina u Istri također nam nude svakodnevno, u tom pogledu, primjere teške zlouporabe demokracije, vlasti i posve apsolutističkog ponašanja.

DJETINJSTVO U ČABRUNIĆIMA

VJEKOSLAV MILOVAN

Prigodom proglašenja blaženim Miroslavom Bulešiću u Areni u Puli 28. rujna 2013. čuli smo svećani proglašenje Apostolskog pisma Svetog Oca Franje: „... Posavjetovavši se sa Zborom za proglašenje svetih, našom apostolskom vlašću dopuštamo da se časni sluga Božji Miroslav Bulešić, svećenik i mučenik, revan pastir, vješt odgojitelj mlađih i neustrašiv svjedok Evanđelja, od sada naziva blaženikom... U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen. – Dano u Rimu pri Sv. Petru.... Godine Gospodnje dvije tisuće trinaeste (2013.), prve našega pontifikata.“

Nakon ovog proglašenja Miroslava Bulešića blaženim mi bismo željeli još većom pažnjom i zauzetošću razmotriti zemaljski život Miroslava Bulešića koji je proveo pretežito ovdje u našoj Istri, u našoj domovini, među nama. Da ga bolje, potpuno upoznamo.

Počinjemo njegovim djetinjstvom. Miroslav je rođen u selu Čabrunići, u župi Svetvinčenat, biskupija porečka i pulska, dana 13. svibnja 1920. Bio je treće dijete u obitelji Mihe i Lucije r. Butković. Druga su djeca bila: Mara (r. 1910.) i Lucija (r. 1912.); nakon Mire rođeni su još Zora (r. 1922.) i Josip (r. 1929.).

Godine Prvog svjetskog rata (1914. – 1918.) teško su pogodile i mlađu obitelj Mihe Bulešića: otac obitelji, Miho, kao austrijski je vojnik četiri godine proveo na frontu prema Italiji, a majka Lucija sa svojim dvjema malim djevojčicama morala je iz ratne zone u južnoj Istri preseliti u daleku Moravsku! Na kraju rata opet su se sretno okupili u Čabrunićima, no, Istra je tada već postala dio Italije. Miroslav se tako rodio pod Italijom, u selu koje će se sada službeno nazvati „Zabroni“, ali domaći će ga narod i dalje zvati Čabrunići.

Deset dana po rođenju Miroslav je kršten u obližnjoj crkvi u Juršićima, koja je tada pripadala župi Vodnjan, ali je upisan u matične knjige svoje rodne župe Svetvinčenat. Krstio ga je tadašnji vikar kapeljane Juršići Josip Velikanje kojega je ovdje bio namjestio još biskup Juraj Dobrila. Malo nakon odlaska dušobrižnika J. Velikanje, dok je Miroslav bio još dijete, kao vikar u Juršiće je imenovan vlašči Ivan Pavić, koji će kasnije imati posebnu ulogu u životu Miroslava Bulešića i u njegovu

kršćanskom odgoju. Značajno je njegovo pisano svjedočenje na pitanje koje mu je još za vrijeme komunizma (1986.) bio postavio biskup A. Bogetic glede Mire kao dječaka i njegove obitelji. Dr. I. Pavić je poučavao Miru čim je on počeo pohađati školu u Juršićima: Miro je uvijek bio dobar, uzoran vjeroučenik, a njegova obitelj, prema sudu dr. Pavića, „bila je više-manje kao ondašnje obične obitelji“.

Kad je dječak Miro započeo s osnovnim školovanjem u Juršićima, vlašči Pavić će mu kao kateheta prenijeti temeljne spoznaje kršćanske vjere; on će ga pripraviti na prvu pričest i krizmu (6. 10. 1928.); kad prepozna njegovu raspoloživost prema svećeništvu, on će ga uputiti u pripravni odgojni zavod „Alojzeviće“ u Gorici, a iduće godine (1931.) u malo sjemenište u Kopar. Ta bliska duhovna povezanost između svećenika Ivana Pavića i Miroslava Bulešića ostat će živa tijekom cijelog života, tako da će mons. Pavić nakraju predvoditi i sam pogreb Miroslava Bulešića, nakon njegova ubojstva u Lanišću.

Ali vratimo se u Čabruniće, do Mirine rodne kuće. Rano djetinjstvo Miroslava Bulešića odvijalo se u bliskoj povezanosti s rodnom kućom, koja je i do danas očuvala svoje osnovne obrise, posebno brigom Mirina mlađeg brata Josipa koji ovdje stanuje sa svojom suprugom; o toj sam kući opsežnije govorio u ‘Ladonji’ u svibnju 2002. To je skladna seoska građevina usred prostrana dvorišta, okruženog lijepim kamenim zidom; u prizemlju je „konoba“, a stanuje se na prvom katu do kojeg se dolazi kamenim stubištem na domaći *baladur*, a on se produžuje na obližnju zidanu cisterну. U životu s roditeljima, sa sestrama i bratom tu su se odvijale najranije godine Mirine mlađosti; ovamo se on k svojima vraćao dolazeći na školske praznike iz sjemeništa u Kopru, a kasnije kao bogoslov u Rimu; odavde iz rodne kuće, krenuo je

kao mladomisnik u travnju 1943. u procesiji prema župnoj crkvi u Svetvinčentu...

Na toj su kući danas postavljene kamene spomen-ploče koje nas podsjećaju na ključne događaje iz života blaženog Miroslava. Uz ranju poveću ploču s podatcima o Sluzi Božjem kao mučeniku, nakon njegove beatifikacije dodana je posebna ploča koja svjedoči o tom velikom danu: „PROGLAŠEN JE BLAŽENIM DANA 28. 9. 2013.“

O ranom djetinjstvu blaženog Miroslava saznali smo posebno već 2000. g. prigodom biskupijskog istraživanja ostvarenog prije beatifikacije, od sada pokojne Marije Buršić, vršnjakinje i bliske Blaženikove rođakinje. Njeno službeno svjedočanstvo o bl. Miroslavu donosi i poznata knjiga (Pozicija) Fabijana Veraje „Miroslav Bulešić, svećenik i mučenik...“ (Poreč, 2013). Marija Buršić govori (na str. 85): „Slugu Božjeg Miroslava Bulešića poznajem od malih nogu. Uvijek smo kao djeca bili skupa: na paši (obitelj od Mira imala je krave i ovce), u školi i zajedno smo išli na misu u Juršiće. Pohađali smo zajedno vjerouauk i u školi i u crkvi.... Pamtim ga kao dobrog dječaka. U školi se uvijek isticao među najboljima. Kad bi došao iz škole rado je pomagao roditeljima na selu u kućnim i poljskim poslovima. Kao i svi mi, ostala djeca, i Miro je bio vrlo redovit u pohađanju crkve. Zauzimao se za djecu koja su lošije učila i svima rado pomagao...“

Ovaj kratki prikaz o Mirovu djetinjstvu možemo zaključiti viještu da je u Čabrunićima 23. 8. 2014. blagoslovjen krasan spomenik s kapelicom u čast bl. Miri, u neposrednoj blizini njegove rodne kuće usred sela. Blagoslov je s brojnim štovateljima obavio biskup Ivan Milovan; tu su oni na velikoj kamenoj ploči zapisali: „Blaženom Miroslavu Bulešiću, svećeniku i mučeniku, povodom proglašenja blaženim podignoće mještani i drugi štovatelji.“ Iznad toga je velik, slovima istaknut, njihov zaziv „BLAŽENI MIRO, MOLI ZA NAS!“

ODRŽANA SEDMA „MAŠA PO STARINSKI“

SVETI PETAR U ŠUMI Ovogodišnja smotra „Maša po starinski“ započela je svećanim misnim slavlјem koje je u župnoj crkvi u Svetom Petru u Šumi predvodio kanonik zadarskog Stolnog kaptola sv. Stošije i župnik Župe Gospe od Ružarija u Posedarju, preč. Srećko Frka Petešić, u koncelebraciji sa župnikom pavlinom o. Euzebijem Kneževićem. Predvoditelj je misnog slavlja u prigodnoj homiliji, na temelju dnevnih čitanja, stavio naglasak na opasnost ‘očekivanja’ Boga po svojim prohtjevima, „upravo suprotno“ istaknuo je Propovjednik, „mi se moramo staviti Bogu na raspolaganje i trebamo nastojati postati po Njegovoj mjeri – proći ovom Zemljom čineći dobro, poput Isusa“.

Crkveni pjevači iz Posedarja svojim su srčanim pjevanjem „uljepšali“ misu, učinivši je tako još svećanijom i dojmljivjom. Posebno je zanimljivo bilo čuti u duetu pjevanu molitvu vjernika, a voditelj pjevača iz Posedarja, prof. Ivica Dundović, osim psalma otpjevao je i drugo čitanje iz Poslanice sv. Pavla apostola. Po završetku misnog slavlja program je nastavljen smotrom glagoljaških i starocrkvenih pučkih napjeva u izvedbi crkvenih pučkih pjevača, zborova i vokalnih skupina iz raznih dijelova Hrvatske. Drugi je dio susreta započeo zvucima „Mantinjade“ koju su na tradicijskim instrumentima izveli mladi svirači iz Dobrinja na otoku Krku.

Prvi su nastupili domaćini

Nakon kratkog pozdrava načelnika Općine Sv. Petar u Šumi Marija Bratulića prvi su nastupili domaćini, članovi supetarskog zbora Župe sv. Petra i Pavla, tradicijskom pjesmom za Tijelovsku procesiju „Amo

dođi sve stvorene“ te starom pjesmom iz toga kraja „Marijo, Majko ljubljena“. Ove su godine po prvi put na „Maši po starinski“ sudjelovali i pjevači iz susjedne Župe sv. Petra i Pavla iz Kringe, predstavivši se pjesmama „Zdravo Tilo“ i „Lijepa si, lijepa“.

S juga su Istre po peti put na „Mašu po starinski“ stigli medulinski pjevači Župnog zbora Sv. Agneze koji su pod vodstvom prof. Mirjane Grakalić izveli stari napjev zabilježen u Medulinu „Marijo, o mili glas“ te „Budi hvaljeno“, tradicijsku pjesmu zapisanu, rekla je voditeljica zbora, „prem našeg prvog melografa Matka Brajše Rašana, koji je prvi sustavno zapisivao istarski dvoglas.“ Prof. Grakalić procitala je i opasku koju je oko 1900. godine uz zapis te pjesme pribilježio Brajša Rašan o tome kako je „tu pjesmu pjevalo i staro i mlađe“ te nastavak bilješke gdje govori o zabranama pjevanja na narodnom jeziku. Zbor Lavanda iz Novigrada otpjevao je staroslavenski napjev „I na zemlje“ zabilježen u mjestu Semić nedaleko Lupoglava te „Zdravo, morska zvezda“ iz Pavlinskog zbornika.

Zatim su nastupile crkvene pučke pjevačice iz Svetica kraj Ozlja dvjema pjesmama koje je u Dalmaciji zabilježio Ljubo Stipišić Delmata: „Oprislavna Božja Mati“, zapisanu prema pučkom pjevanju iz okolice Solina, te napjev Velikog petka „Puče moj“. Grupa mlađih pjevača i svirača iz Dobrinja na otoku Krku, *sopci* Mateo Kirincić i Matija Turčić te *kanturice* Mira Crnčić i Martina Turčić, koji djeluju u sklopu tamošnjeg zbora i kulturnog društva pod ravnateljem prof. Ivana Pavačića, otpjevali su i odsvirali više starih napjeva zaključivši božićnom koledvom „Bog se rodi“ čiji prvi glagoljski zapis datira čak iz 14. stoljeća.

Iz Lindara, nedaleko Pazina, stigli su pučki crkveni pjevači Noel Šuran i Vinko Zidarić koji su se predstavili dvama

božićnim napjevima iz svog mjesta „Prema gradu Betlemu“ i „O Kraljice Zvijezde“.

Ženska vokalna skupina „Jažulice“ iz Lanišća otpjevala je „Svet“ iz laniške „Stare maše“ i korizmeni napjev „Puče moj“. Zanimljivo je, a to je istaknuto kod predstavljanja ove vokalne skupine, da u Lanišću nema crkvenog zbora već drevne napjeve pjeva sav narod, a Jažulice već četiri desetljeća nastoje te drevne napjeve, svoje bugarenje, sačuvati i prenijeti mlađim naraštajima.

Važnost očuvanja drevnih tradicijskih crkvenih napjeva za buduća pokoljenja nalogio je i prof. Bruno Krajcar, umjetnički voditelj i idejni začetnik „Maše po starinski“, koji je istaknuo kako se za nastup na ovoj smotri biraju vrijedni glagoljaški i starocrkveni napjevi te se tako čuvaju od zaborava. Kako bi sve ostalo što bolje sačuvano, svih je sedam godina Smotre u potpunosti zabilježeno audio i videozapisa, napomenuo je prof. Krajcar.

Završni dio smotre u znaku napjeva iz Dalmacije

Završni dio smotre ponovo je bio u znaku napjeva iz Dalmacije, crkveni pučki pjevači iz Župe Gospe od Ružarija iz Posedarja izveli su, kako je najavio njihov voditelj prof. Ivica Dundović, niz napjeva na temu otajstva Vazmenog trodnevlja i otajstva smrti: pjesmu „Židovska su djeca“, pogrebni napjev „Braćo, brata sprovodimo“, zatim stare napjeve „Dan od gnjeva“, „Usta moja uzdižite“, „Puče moj“ i Vazmenu poslijednicu „Svetoj žrtvi Uskrsnici“, a za sam kraj, prema želji domaćina o. Euzebija, i napjev „Zdravo Ćerce“. Nositelj projekta i glavni organizator „Maše po starinski“ je Općina Sveti Petar u Šumi. Manifestacija je ove godine održana pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH i Istarske županije, te uz potporu Župe sv. Petra i Pavla ap. iz Sv. Petra u Šumi i istarskog ogranka Hrvatske glazbene unije.(G. Krizman)

HRVATSKI ISTARSKI PREPORODITELJI:

Petar Flego

 DR. SC. MAJA POLIĆ

HAZU Zavod za povijesne i društvene znanosti Rijeka

U Našoj slozi objavljen je *in memoriam* u kojemu stoji: «Tako evo hrvatski narod danas žali nena-doknadv gubitak jednoga (od) svojih najboljih sinova. Kažemo tako punim pravom, jer je Petar Flego sprovodio život pun vrlina pravog rodoljuba, podpunog u svakom pogledu krepostnog čovjeka: uzor Hrvata i uzor svećenika. Sa monsignorom Flegom nestaje evo zadnjeg pouzdanika one trojice, kojoj je baš veliki biskup Juraj Dobrila bio povjerio nastavak svojega djelovanja. Neprežaljeni pokojnik odužio se tomu povjerenju velikoga Dobrile, oca našeg naroda poglavito tim, što je poskrbio za ponovna izdanja Dobriline molitvene knjige 'Oče budi volja Tvoja' toli omiljene hrvatskom puku u Istri. Vječna mu uspomena i trajno priznanje naroda!»

Još jedan od svećenika koji su bili aktivi-vni sudionici hrvatskoga preporodnog pokreta Istre i Kvarnerskoga primorja bio je i Petar Flego. Rođen je 25. svibnja 1848. u mjestu Štrped kraj Buzeta. Po završetku osnovne škole krenuo je u gimnaziju; najprije u Kopru, a onda u Trstu, gdje ju je završio 1868. godine. Usljedilo je obrazovanje na bogosloviji, najprije onoj u Gorici koju su završili mnogi njegovi časni prethodnici. Studij bogoslovije završio je u Trstu 1874. godine. Ono što je posebnost Petra Flega svakako je pohađanje i završetak škole za gluhonjeme u Gorici, čime je pokazao još jednu humanu dimen-ziju svoje ličnosti. Mladu misu održao je pred blagdan Božića, 23. prosinca 1871. go-

dine. Nakon toga odlazi u Lindar i obavlja svećeničke dužnosti.

Njegova je djelatnost bila vrlo upečatljiva što je posebno bilo vidljivo u krugovima istarskih preporoditelja, pa tako i tadašnjega porečko-pulskoga biskupa koji ga je po svojem imenovanju tršćansko-koparskim biskupom 1875. imenovao svojim kapelanom. Bila je to svakako velika čast za Petra Flega, koji od tada djeluje i obitava u Trstu, sve do svoje smrti.

Vrstan poznavatelj Dobrilinih djela

Flego je slvio kao vrstan poznavatelj Dobrilinih djela, bilo crkvenih, bilo onih rodoljubnih, koristeći se obilato njihovim podacima u vlastitome djelovanju. Stoga si je priskrbio nadimak drugoga Dobrile.

Smrću biskupa Dobrile 1882. na biskupski tron Trsta i Kopra dolazi Ivan Ne-pomuk Glavina. Imavši povjerenja u Flega, postavlja ga 1899. za kanonika prvostolne crkve sv. Justa u Trstu.

Povjerenje najprije biskupa Dobrile, a potom i Glavine, rezultiralo je time da je Flego tridesetak godina obavljao i mnoge važne poslove u dvjema biskupijama, pri-mjerice, revizora svih crkvenih računa, potom biskupskom pisarnicom, a od 1892. do 1895. bio je i ravnatelj konvikta. Neko je vrijeme obavljao dužnost prosinodal-noga sudca, inspektora, kao i biskupskoga povjerenika za vjeronauk 1905. i 1909. u srednjim školama u Pazinu. Njegova rev-nost i korektnost u obavljanju povjerenih mu zadataka rezultirala je velikom čašću. Naime, 1904. sam Sv. Otac imenovao ga je kućnim prelatom.

Imenovanja i nova zaduženja redala su se i dalje. Tako je od 1909. bio tršćanski dekan, a od prvoga dana 1910. bio je kanonik skolastik.

Karitativna djelatnost

Zabilježena je i njegova karitativna djelat-nost. Poznajući prilike u rodnoj Istri, kao i prilike u svim mjestima Tršćansko-koparske biskupije, učenicima je dodjeljivao stal-ne mjesecne novčane potpore te im je slao knjige. Nadalje, cijenio je društveni rad i okupljanja pa je tako pomagao narodna društva. Siromašnim biskupljanima dijelio je hranu i odjeću, a nerijetko je u svoj dom primao ljudе iz rodnoga kraja. Obilazio je potrebite, uviđajući na licu mjesta njihove potrebe te im pružao utjehu i pomoć.

Oboljevši, otisao je na višemjesečno liječenje u Beč, gdje mu je izvedena teška operacija čeljusti. Ondje je i preminuo 5. travnja 1910. u samostanu sestara Srca Isu-sova od upale pluća. Pokopan je na groblju sv. Ane u Trstu uz biskupe Jurja Dobrila i krčkoga, potom i tršćansko-koparskoga biskupa Andriju Šterka.

Povodom njegove smrti u Našoj slozi objavljen je *in memoriam* u kojemu stoji: «Tako evo hrvatski narod danas žali nena-doknadv gubitak jednoga (od) svojih najboljih sinova. Kažemo tako punim pravom, jer je Petar Flego sprovodio život pun vrlina pravog rodoljuba, podpunog u svakom pogledu krepostnog čovjeka: uzor Hrvata i uzor svećenika. Sa monsignorom Flegom nestaje evo zadnjeg pouzdanika one trojice, kojoj je baš veliki biskup Juraj Dobrila bio povjerio nastavak svojega djelovanja. Neprežaljeni pokojnik odužio se tomu povjerenju velikoga Dobrile, oca našeg naroda poglavito tim, što je poskrbio za ponovna izdanja Dobriline molitvene knjige 'Oče budi volja Tvoja' toli omiljene hrvatskom puku u Istri. Vječna mu uspomena i trajno priznanje naroda!».

„Vjera Crkve rada svetce i mučenike“

Obilježena 67. obljetnica mučeništva bl. Miroslava Bulešića

USvetvinčentu je 24. kolovoza 2014. godine u 18 sati, u rodnoj župi bl. Miroslava Bulešića, svečanu misu povodom obilježavanja 67. obljetnice mučeništva, prve nakon beatifikacije, predvodio mons. Ivan Devčić, nadbiskup riječki i metropolita. U koncelebraciji su bili porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, biskup u miru mons. Ivan Milovan te tridesetak svećenika.

„Ovdje je posijano sjeme vjere koje će urođiti plodom mučeništva, rekao je Propovjednik govoreći o Blaženikovoj rodnoj župi, najprije u dosljednom življenju vjere, u kušnjama svakidašnjeg života, a zatim, kada je Gospodin to tražio, i žrtvom vlastitog života koju je bl. Miroslav prihvatio i prikazao bez mržnje prema svojim ubojicama, ispunivši tako riječi iz svoje duhovne oporuke: „Moja osveta je oprost“. Vjerom u Isusa Krista sveti su mučenici, među njima i bl. Miroslav, pobijedili sve kušnje i ostali dokraja čvrsti i nepokolebljivi u opredijeljenosti za Krista, svjesni da se onima koji vjeruju smrću život mijenja, a ne oduzima.

Vjera Crkve rađa svetce i mučenike

Govoreći o dnevnom evanđelju, Nadbiskup je istaknuo činjenicu da je sv. Bartola, Natanaela, apostol Filip doveo do Isusa. U Natanaelovu ispovijedanju vjere važno je primijetiti upravo posredovanje drugih, Filip ga je doveo Isusu, prepustivši zatim neka Isus učini svoje. Za prihvaćanje vjere, a jednako tako i mučeništva radi vjere, uz nutarnje rasvjetljenje i pouku Oca i Sina i Duha Svetoga, potrebno je i posredovanje ljudi. Iz toga razloga ovdje danas, dok zahvaljujemo Bogu, dužni smo zahvaliti i obitelji bl. Miroslava i cijeloj ovoj župnoj zajednici, kao i tolikim ljudima koji su ga duže ili kraće pratili na njegovu kratkom životnom putu. Bez žive vjere onih koji su ga rodili, uz koje je odrastao i koji su mu pomagali svojim molitvama, žrtvama i posebno vjerničkim primjerom, mladi Miroslav vjerojatno ne bi stekao palmu mučeništva. Vjera Crkve rađa svetce i mučenike. Zbog toga svatko od vas članova ove župne zajednice, u kojoj je mladi Miroslav stasao u gorostasa vjere, može s pravom biti ispunjen svetim ponosom, naglasio je nadbiskup Devčić. No, pritom ne smijete zaboraviti zapitati se je li vaša vjera i danas takva da može urođiti plodovima svetosti, i ako treba, mučeništva. Je li vaša vjera poput svjetionika koji je siguran orientir svima, posebno mladima, na uzburkanoj pučini današnjeg materialističkog vremena? Svetci i mučenici najbolji su pokazatelj

živosti vjere neke crkvene zajednice, kao i cijele Crkve.

Bog nas je stvorio slobodne i time svakome u vlastite ruke stavio svoju sudbinu, rekao je Propovjednik. Posebno je u tom smislu danas važno pružiti svjedočanstvo vjere mladima koji traže smisao vlastitog života. Bulešićevi suvremenici, a nadasve njegovi zapisi, svjedoče o njegovoj istinitosti i vjerodostojnosti. On je doista živio ono što je vjerovao, i zbog toga je njegov primjer privlačio mnoge, a njegov je apostolat bio čudesno plodonosan. Nadbiskup je poželio da zagovorom blaženog Bulešića privlačimo svojim vjerničkim primjerom, kako bi svi koji nas susreću, zahvaljujući vjerodostojnosti naše vjere, mogli upoznati Krista i beskompromisno ga naslijedovati.

Na kraju misnog slavlja nakon završnih zahvala koje je uputio župnik, Nadbiskup je, citirajući riječi kardinala Amata, koji je rekao da je Bulešić jedan dragulj, pozvao sve okupljene da više cijene naše blaženike, upoznavanjem, naslijedovanjem i širenjem njihova štovanja. Ponekad se stječe dojam da želimo svetce, a kada ih dobijemo, kao da ih ne znamo dovoljno štovati. Neka nam bl. Miroslav u tome pomogne! Nakon završnog blagoslova biskupi, svećenici te svekoliki puk Božji krenuli su u ophod oko oltara iza kojeg je izložen okrvavljeni jastuk, talar te Blaženikovom krvlju poškopljen komad žbuke iz sobe u Lanišću, gdje je Blaženik bio ubijen. (G. K.)

Istarski svetci srednjega vijeka “CORPI SANTI” U VODNJANU

✉ STANKO JOSIP ŠKUNCA

Blaženi Leon Bembo

Rodio se u Veneciji na početku 12. st. i kao mladić posvetio se vojnoj službi. Kad je 1147. papa Eugen III. navjestio II. križarsku vojnu, on se odazove u vojsku koju je vodio dužd Dominik Micheli. Leon je i kao vojnik izražavao veliku pobožnost i na kraju napusti tu službu. Kako je u Modoni na jugu Grčke isprao biskupsko sjedište, izaberu ga i zarede za svećenika i biskupa. Kad su Bizantinci zauzeli Modonu, Leon je zatvoren, nekim čudom pobegne iz tajnica i nakon mnogih peripetija stigne u Veneciju. Ne otkrivajući svoj identitet, zaposi se kao sluga u samostanu benediktinki sv. Lorenca i obavlja najniže poslove. Isticao se nutarnjom molitvom i ljubavlju prema siromasima. Osobito se volio povući na meditaciju u jednu kolibu u vrtu. Pošto ga godine 1187. tu nađoše mrtva, otkri se njegov identitet. Njegovo tijelo bi položeno u mramorni sarkofag kod sv. Sebastijana i na njegovu su se grobu događala čudesa. Tada započe proces za njegovu beatifikaciju. Povjesničar Flaminio Corner u svojoj knjizi Notizie storiche piše da se godine 1207. na nebu pojavio krug zvjezda iz kojega se pružala ruka koja je prstom pokazivala prema Leonovu grobu. Na nalog opatice otvore kameni sarkofag i u njemu nađu neraspadnuto i gipko njegovo tijelo. Otad postade objekt čašćenja i mjesto čudesnih uslišanja. Budući da je bl. Leon umro prije

sadašnje prakse proglašenja blaženim, od lokalnih je crkvenih vlasti njegov kult dopušten, ali nema liturgijskog slavlja.

Blaženi Ivan Olini

Podaci o njegovoj biografiji nalaze se u tiskanoj knjižici anonimnog autora iz godine 1759., a čuva se u arhivu župe Vodnjan. Bl. Ivan rodio se Veneciji godine 1225. Izabrao je svećenički stalež i 1265. postao je župnik Župe sv. Ivana Degola. Bio je ljubazan i dobar pastir svojih vjernika. Posebno se istakao svojom zauzetošću u vrijeme kuge. Umro je oko 1300. god. i položen u mramorni sarkofag visoko na zidu u trijemu sv. Sebastijana. Godine 1398. pri jednom sprovodu djeca su prouzročila pad sarkofaga koji se, međutim, nije razbio. Prema pobožnoj priči prolaznici su iz njegova sarkofaga osjećali miomiris. Zaboravilo se i njegovo ime pa se on sam objavio pobožnoj gospodi i priopćio joj da mu je ime Ivan. Opatica susjednog samostana sv. Lorenca naredila je da se otvori grob u kojem se našlo njegovo sačuvano tijelo. Nakon istraživanja o identitetu tog Ivana otkrilo se da je to Ivan Olini, nekadašnji župnik Sv. Ivana Decollata. Budući da je mons. Leonardo Dolfin, biskup Castella, bio zabranio posjet njegovu grobu, sestre benediktinke obrate se Svetoj stolici, koja odredi kao izaslanika mons. Francesca Bemba, primiceriju Sv. Marka, da stvar ispitá i donese odluku. Ovaj uskoro posta i biskup Castella i odobri štovanje bl. Ivana

Olinija. Godine 1622. potvrđeno je njegovo štovanje za lokalnu Crkvu, a 1644. njegovo je tijelo položeno u menzu oltara sv. Lorenca. Njegovim zagovorom zbilo se više čudesnih ozdravljenja. Na platnu ga je oslikao glasoviti slikar Tintoretto. U Vodnjan je donesen, kao što rekosmo, 1818.

Blažena Nicoloza

Između vodnjanskih «svetih tjelesa» ono blažene Nikoloze nabolje je sačuvano. Nikoloza je rođena u drugoj polovici 15. st. u Kopru (Del Tone) u obitelji Borsa, koja se tamo doselila iz južne Grčke. Kao djevojka ušla je u samostan benediktinki sv. Servola u Veneciji gdje je 1499. izabrana za opaticu. Umrla je 1512. i pokopana u svom samostanu. Kad je njezino tijelo 1526. ekshumirano, nađeno je netaknuto te je nekoliko dana bilo izloženo u katedrali sv. Marka. Nakon toga je prenesena u crkvu sv. Ane gdje je kontinuirano čašćena i gdje su po njezinu zagovoru dobivene razne milosti. U nekoliko rekognicija (1689. i 1700.) njezino je tijelo nađeno cijelovito sačuvano. Ubrojena je među venecijanske svetce, premda službeni crkveni proces nije nikada obavljen.

Na kraju dodajmo da se u vodnjanskoj crkvi sv. Blaža čuvaju djelomični smrtni ostaci i drugih svetaca, kao: sv. Kandide, sv. Fulgenta, sv. Uberta, sv. Hermogena, sv. Teofana, sv. Kordule, sv. Marije Egipatske i drugih.

Bulešićev u Funtani 24. kolovoza 2014.

**Blagoslov nove slike bl.
Miroslava Bulešića, koju
je napravila akademska
slikarica Iva Mandić iz
Širokog Brijega**

Uprepuojoj crkvi sv. Bernarda u Funtani porečko-pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, u nazočnosti domaćeg župnika Ivana Butkovića, blagoslovio je sliku koju je napravila mlada akademska slikarica Iva Mandić iz Širokog Brijega, nadahnuta njegovim svetim životom i mučeništvom. Sliku je poklonila obitelj Eugena Fabrisa iz Funtane.

U predivnoj homiliji koju donosimo u skraćenu obliku otac biskup Milovan rekao je: Slavimo prvi blagdan bl. Miroslava nakon lanjske beatifikacije. Pred očima nam je nezaboravan prizor iz pul-

ske Arene 28. 9. 2013., veliko mnoštvo u i oko Arene, koje sabrano moli, pjeva... Nezaboravan je osobito onaj dug, dug sjetan pljesak koji kao da neće prestati, kod podizanja Blaženikove slike...

Onaj čije se ime desetljećima nije smjelo spomenuti, koji je bio ozloglašen i prešućivan sada je pred očima Crkve i svijeta uzdignut u slavi kao istinski uzor hrabrosti, vjernosti, humanosti, zato i pravi ideal za nasljedovanje. Ali beatifikacija je bila samo kruna jednog kvalitetnog života, potpuno posvećenog čovjeku. Život don Mire bio je naviještanje istine Evangelija ("Sva je moja 'politika' u tome da vas pozivam na misu i na sakramente, da iznosim pozive Evangelija na plemenit život, da djecu i mlade po vjerouaku odgajam u vjeri i moralno zdrave."), u ratu tješenje i pomaganje naroda ("Usred izmučenog i izranjenog naroda mi treba da smo dobri Samarijanci koji rane liječe bijelim zavojem ljubavi."), katoličku

širinu i otvorenost prema svima ("Ja sam katolički svećenik i dati ću sakramente i Hrvatu i Nijemcu i Talijanu."), ispunjavanje dužnosti unatoč prijetnjama te spremnost da se iz vjernosti položi i sam život, sve u oprاشtanju i molitvi za progonitelje ("Moja je osveta – oprost.")... Istinska duhovna veličina uvijek privlači... Bl. Majka Tereza ostaje trajno privlačna i osobito mladima – izazovna, mučenici isto tako, svojom hrabrošću, vjernošću i spremnošću da se do smrti žrtvuju. Oni su kršćanima, od početaka Crkve, kako zagovornici, tako i primjer nasljedovanja Krista i dosljedna življjenja pravih vrednota. "Biti kršćanin je zahtjevno, ali je i beskrajno lijepo." (Papa Pavao VI.), zaključio je Otac Biskup. Možemo reći da je Funtana, kao prva župa u Istri, zasad dobila najljepšu umjetničku sliku bl. Miroslava. (Tomislav Čoga)

Umjetnica Iva Mandić predstavlja sliku bl.
Miroslava

BLAGDAN GOSPE ŽALOSNE O DVADESETOJ OBLJETNICI CRKVE

„Danas smo se ovdje okupili radi proslave Gospe Žalosne, blagdana koji je već postao tradicionalan u Murinama, gdje ljudi rado dolaze jer osjećaju nešto zajedničko s njezinom patnjom, i obilježiti dvadeset godina postojanja ovoga zdanja, ovog pastoralnog centra Gospe Žalosne“, rekao je upravitelj pastoralnog centra vlč. Josip Grbac u uvodnom obraćanju o proslavi blagdana Gospe Žalosne u Murinama.

MURINE Svečano koncelebrirano misno slavlje o blagdanu Gospe Žalosne u Murinama u ponedjeljak 15. rujna 2014. predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan, a koncelebrirali su: generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac, umaški župnik preč. Rudi Koraca te više svećenika iz okolnih župa.

Vlč. Grbac je na početku podsjetio na vrijeme izgradnje pročitavši tekst povelje koja je položena u temelje crkve: „Godine Gospodnje 1992., dana 6. rujna, u Murinama (Umag), dok je na čelu Katoličke Crkve bio papa Ivan Pavao II., na čelu mjesne Crkve biskup Antun Bogetić, dok je predsjednik Republike bio dr. Franjo Tuđman, župnik u Umagu vlč. Sergije Jelenić, župni vikar vlč. Vjekoslav Sloković, predsjednik Skupštine općine gospodin Lucijan Benolić, predsjednik Izvršnog vijeća gospodin Roberto Bradić, bi postavljen i blagoslovljen ovaj kamen temeljac crkve Majke Božje Žalosne kao spomen na 1954. godine porušenu istoimenu crkvu u gradu Umagu.“ Nadam se da će taj temeljni kamen u budućnosti donositi još više ploda, nadodao je vlč. Grbac.

Zora Spasenja

Danas, o blagdanu Majke Božje Žalosne, na poseban nam je način pred očima Marija koja je bila dionica ljudske patnje kroz koju svi djelomično prolazimo. Tako da je kršćanska tradicija naziva Majkom Božjom ‘suotkupiteljicom’ jer je dala velik doprinos našem Spasenju. Dok tradicionalna kršćanska teologija i pobožnost gledaju Mariju u njezinoj veličini, kao Majku Božju Bezgrešnu, Kraljicu, Uznesenu na Nebo, nakon II. vatikanskog koncila jedan je novi naglasak stavljen na njezin lik, više se želi naglasiti ono jednostavno, obično, ono po čemu je Majka Božja jednaka nama svima, a to su svakidašnje obveze i nošenje briga i tereta života. Marija je imala izvanredne objave i posebno bila izabrana da po njoj dođe Spasenje, zato je i nazivamo ‘Zora Spasenja’, ako je Krist Sunce Pravde, onda je ona ‘Zora Spasenja’, ona koja ga je najavila, pojasnio je Biskup. Ona je imala od Boga posebne privilegije, ali sve je imalo i svoju cijenu, u velikim bolima koje je proživiljava prateći tijekom života svoga Sina. Majku Božju nazivamo i ženom vjernicom, nastavio je Propovjednik, i posebno nam je bliska jer se morala probijati kroz poteškoće života, njezin se život odvijao u hodu vjere. Blažena Djevica Marija u životu je sazrijevala u vjeri, i za bl. Miroslava Bulešića čitamo da je u sjemenišnim godinama sazrijevala u vjeri, i mi smo pozvani na takvo sazrijevanje, istaknuo je Biskup. Majka Božja je kroz razne životne poteškoće, kroz kušnje i boli, koje nije u potpunosti razumjela, prolazila noć vjere, no ustrajala je u svojoj vjeri, poput Abrahama, nadala se protiv svake nade. Stoga nam je uzor da i mi ustrajemo u Zapovijedima ljubavi: ljubiti Boga i bližnje jer, naglasio je mons.

Milovan, čovjek je stvoren za služenje u ljubavi, ili, rekli bismo suvremenim izrazom, kodirani smo za činiti dobro. Spominjući se našeg najmlađeg blaženika, bl. Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, čovjeka s našeg područja i našega vremena, Biskup je naglasio: „Tada je bio njegov čas i on je u tom svom vremenu ostao vjeran do kraja, i hrabar do kraja. Trajno jačan snagom vjere, živio je dnevno za dobro ljudi, služeći dnevno Bogu i ljudima, a na kraju je mučeništvo bilo kao jedan pečat na taj kvalitetni život.“ U tom je smislu Biskup podsjetio na riječi koje su zapisane na grobu bl. Bulešića u Svetvinčentu: „Moj Božel Što se to oko mene dešava... Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna, moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost i ako me ti učiniš dostojnim, ne bojim se mučeništva već ga žudim. Neka bude Tvoja volja. (iz Duhovnog dnevnika, 22. 3. 1944.)“ On, koji je u životu liječio rane ljudi, sav je živio za ljude, osobito one najpotrebitije, koji je u jednom teškom i opasnom vremenu, 1946., u Kanfanaru, gdje je došao kao župnik, odmah organizirao župne misije, on nije čekao, pastoralno se jako angažirao da i vjerski ljudi malo utješi, ohrabri i duhovno izlijeci; on nam doista može biti uzor i poticaj. Blažena Djevica Marija nam je uzor, poticaj, ali i pomoć u nasljedovanju njezina primjera u življenu vjere, zaključio je mons Milovan.

U završnim je zahvalama vlč. Grbac zahvalio svima koji su na bilo koji način doprinijeli proslavi, a nakon misnog slavlja okupljeni su vjernici proveli nastavak večeri u druženju uz prigodan domjenak koji je za sve okupljene pripravljen u prostoru oko pastoralnog centra.

IZAŠLA NOVA KNJIGA PROŠLOST CRKVE U ISTRI

Nedavno je u izdanju Državnog arhiva u Pazinu i nekoliko sunakladnika među kojima je i izdavačka kuća "Josip Turčinović" iz Pazina izšla iz tiska kniga našeg stalnog suradnika Stanka Josipa Škunca pod naslovom "Prošlost Crkve u Istri". Predgovor spomenutoj knjizi napisao je Porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša

"Istra, poluotok na sjeverozapadu naše Domovine, po teritoriju maleno je područje, ali po zbijanjima koja su obilježila povijest ovih krajeva, vrlo je značajno. Od davnina kroz Istru se prolazilo sa Zapada prema Istoku i obratno. Uvijek burno, neizvjesno i mnogima vrlo poželjno područje. Cesto su se izmjenjivali gospodari koji su ostavljali svoje tragove i na ljudima i u zbijanjima.

I na crkvenom području Istra bilježi bogatu povijest. Vjerovjesnici su već u prvim stoljećima kršćanstva dolazili u ove krajeve, navještali, krstavali, osnivali crkvene zajednice. Mnogi su i mučeničkom smrću zapečatili svoje poslanje. Njihova prolijena krv postajala je "sjeme novih

kršćana" sve do naših dana – do mučenika blaženog Miroslava Bulešića. I nebrojeni njegovi suvremenici, koji su trpjeli, stradali poput njega, svjedoci su da je vjera živa u ovom narodu, na ovom području.

Otac Stanko Josip Škunca je pokušao sažeti najvažnije događaje iz povijesti Crkve u Istri i na vrlo pristupačan način ponuditi čitateljima to bogatstvo u jednoj knjizi. Povijest je učiteljica života, pa tako i povijest Crkve. Neka i ova knjiga doprine se mnogima da svoju vjeru bolje upoznaju, da po njoj još odlučnije žive." - zaključuje Kutleša.

Knjiga je ilustrirana mnogim fotografijama i prilozima te zasigurno čini vrijedan kamenić u mozaiku razumijevanja prošlosti našeg poluotoka, ne samo iz područja Crkvenih odnosa, nego i mnogih društvenih.

Knjiga ima 272 stranice, otisnuta je na finom offsetnom papiru i tvrdog je uveza.

Dodajemo da se ova vrlo vrijedna knjiga može nabaviti u prodavaonicama "Josip Turčinović" d.o.o. u Pazinu, Poreču i Puli. (D.I.)

Stanko Josip Škunca

PROŠLOST CRKVE U ISTRI

Animatori za duhovna zvanja posjetili Poreč

POREČ U atriju Bazilike goste je dočekao preč. Sergije Jelenić te ih poveo u obilazak kompleksa Eufrazijane uz prigodna povijesna tumačenja. Nakon razgledavanja i zajedničkog fotografiranja uz drevne mozaike nekadašnjih bazilika iz prvih stoljeća kršćanstva, svećenici, redovnici i redovnice izmolili su krunicu za duhovna zvanja zajedno s okupljenim vjernicima porečke župe. Misno slavlje predvodio je nadbiskup mons. Barišić u concelebraciji s biskupom domaćinom mons. Draženom Kutlešom te svećenicima sudionicima susreta. Nadovezavši se na Hvalospjev ljubavi nadbiskup je naglasio: „Ljubav nas povezuje sa izvorom života. Ignorirati tu ljubav najveće je bezboštvo,

a suvremenu bi javnost upravo mogli definirati indiferentnom prema toj Ljubavi. Danas se previše pažnje posvećuje intelektualnoj formaciji, no ne smijemo zaboraviti da upravo osobe posvećenog života moraju na poseban način biti svjedoci te Ljubavi, svjesni da samo tko je ljubljen može ljubiti, i tu ljubav ugraditi u svaku fazu života, te tako sudjelovati u ostvarenju Božjega plana. Nemojmo prepustiti današnjem mentalitetu indiferentnosti mlade koji osjećaju nutarnji zov pomagati bližnjima“, nglasio je propovjednik. „Neka nas ta Božja Ljubav dotakne i zagrije, da se ne bismo pretvorili u tu masu indiferentnih, što bi doista bila uvreda i Boga i sebe i bližnjega. Neka poruka ovog susreta zahvati svakoga od nas, i neka nam sveti Mauro i svi istarski mučenici svojim zagovorom pomognu da se svaki prema svojim mogućnostima, uključimo u odgovor na Božji poziv, jer jedan je izvor, ali svakome prilagođen njegovoj dobi, sposobnostima i njegovoj ulozi u Crkvi i u društvu“, zaključio je nadbiskup.

„Živjeti za druge izvor je zadovoljstva, a Gospodin stostruko nagrađuje one koji pokušavaju odgovarati Božjoj Ljubavi, nglasio je nadbiskup nakon završnih zahvala, te zaključio izrazivši nadu da svi sudionici skupa dožive svježinu žara u nastojanju odgovaranja toj Ljubavi. Po završetku misnog slavlja boravak animatora u Poreču nastavljen je druženjem u Biskupiji. (G.K.)

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:00

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evandelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052 / 88 77 11
www.radioistra.hr

PROSLAVA I. OBLJETNICE BEATIFIKACIJE BI. Miroslava Bulešića

SVEĆANO MISNO SLAVLJE

U KATEDRALI U PULI

28. rujna 2014. u 10,30

predvodi mons. Dražen Kutleša, biskup